

Foaia Școlară

Revistă pedagogică-culturală

Organ oficial al Revizoratului și Comitetului școlar jud. Bihor.

CUPRINSUL:

Chipuri de dascăli	Teodor Vâjdea.
Dominantele pedagogiei contemporane	Dr. N. Apostolescu.
Realizări și tendințe în școala Americană: Gh. Comicescu	Gh. Ivănescu.
Aparatul psihoanalizei în educație	Pantea Toma.
Religie și școală	Pr. Căp. T. Dr. Potcaș.
Corelația dintre mișcare și gândire la copil	Th. Petrila
Partea oficială.	

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
COMITETUL ȘCOLAR JUDEȚEAN
O R A D E A.

Foaia Școlară

Revistă pedagogică-culturală

Organ oficial al Revizoratului și Comitetului școlar juđ. Bihor

Chipuri de dascăli

Încerc să desprind din noianul de amintiri două figuri dăscălești, care puse față'n față, reprezintă un fragment de viață, așa cum e ea în realitate, cu anomaliile ei, cu nedreptățile ei frecvente, cu absurdul pe care-l înfățișează de multe ori — și față de care noi cu toată organizația noastră socială, îngrădită în legi și regulamente, nu avem destulă posibilitate să reacționăm.

Uneori tocmai fiindcă rigiditatea legilor ne împiedecă.

Într'o toamnă, cu ani înainte, eram la inspecții într'un județ de munte. Înaintam pe o vale îngustă. Pădurea din jur începuse să ruginească; o iluzie sfârșită. Foi veștede desprinse din arbori, descriau în căderea lor virajuri lente și îți picurau în suflet o vagă și dulce melancolie, de zădărnicie a lucrurilor.

La un moment dat valea se lărgeste în formă de cupă și apare în cuprinsul ei un sat cu case resfirate. Unele mai răsărite arătau rosturi gospodărești întemeiate.

În mijlocul satului se ridică mândră și dominantă, clădirea școalei de curând zidită prin truda și vrednicia sâtenilor și prin stăruința unui învățător, care ulterior se transferase în altă parte. Ferestrele largi și luminoase, spoiala albă îi dau înfățișarea de palat, pe lângă sălașele modeste din jur, alcătuite din bârne.

Mașina care mă ducea, împreună cu revizorul școlar, a stopat brusc la poartă. Un chip speriat s'a arătat la un geam al locuinții învățătorului și după puțină ză-

bavă, acesta, îmbrăcat la repezeală, cam cu furca, ne iese intru întâmpinare.

La observația mea, că s'ar cuveni să-l gădesc la datorie, mi-a răspuns contrariat: „E numai ora nouă și cinci ș'apoi n'am pentru cine ține lecții, pentru că elevii nu prea vin la școală”.

Mă străduiam să-i explic că vina e a lui pentru că nu-și face datoria și nu știe să câștige dragostea elevilor pentru școală, dar el mi-a replicat: „Atâta vreme cât amenziile școlare nu se aplică cu mai multă severitate și jandarmul nu stă la dispoziția învățătorului, nu se poate face ispravă bună”.

Când am trecut pragul clasei, fiori reci mi-au pătruns în suflet; într'o sală mare, 4 sau 5 copii stăteau smirna răsirați prin bănci, par c'ar fi fost chipuri sfinte pe pereți. (D-l învățător se căsnise pe semne să-i facă să înțeleagă, că dacă îndrăsnesc să vină mai de dimineață la școală, cel puțin să nu-i turbure somnul matinal). Și pereții lipsiți de orice podoabă, goi și reci, inspirau groază ca de închisoare.

După încheierea formelor convenite, adânc mâhnit, am plecat mai departe. La câțiva kilometri în susul văii ne-am oprit într'un cătun, cu case nevoiașe, care își ascundeau nevrednicia în pâlcuri de pomi. Revizorul căutând cu ochii școala mă informă că e instalată într'o casă țărănească și că învățătorul, bolnav de plămâni, a căzut de trei ori la definitivat și e numai tolerat în învățământ.

Cu ajutorul unei babe am descoperit ce căutam și intrând în tinda casei, dinspre ușa din dreapta ne-a isbit un miros ademenitor de fasole fiartă, semn că gospodina era în plină activitate. Dinspre ușa din stânga venea un zgomot domol și surd ca zumzetul de bondari, care era dominat de o voce tăioasă cu sublinieri de cuvinte.

Am bătut la ușe și am deschis. Impresia ce am avut în acel moment îmi va rămâne neuitată: într'o odăiță scundă, de trebuia să te pleci când îi treci pragul și mică, au apărut deodată zeci de capete unele abia răsărite din băncile prea mari, iar peste ele din înaltul catedrei minuscule, plutea mâna întinsă și scheletică a

învățătorului, ce părea că oficiază o binecuvântare. Copilașii mai mărunți sau mai impliniți căpi nu încăpuseră în bănci, stăteau pe lavite improvizate dealungul peretilor, iar câțiva își întinseseră sumanele în fața băncilor pe lutul ce constituia pardoseala clasei și deacolo ascultau cuvântul învățătorului.

Nimic impus' nimic silit. Era școala adevărată, bazată pe comuniunea spirituală dintre dascăl și elevi. Școala care stimulează atrage, interesează și activează. Poate la examenul de definitivat învățătorul n'a știut să expună savant principiile pedagogice, pe care atât de bine știa să le pună în practică prin isdemuul său sufletesc, prin vocația sa. Și de fapt cu toată armatura lor științifică, aceste principii trebuie să găsească loc în bunul simț al învățătorului și să fie curățate chiar de coaja oricărui savantlăc rigid, cu care ni se oferă în comerțul științei, pentruca să producă rezultate eficace.

Fire timidă, acest dascăl la examen n'a avut curajul să înfrunte întrebările profesorilor. Aici în școală se simțea însă în largul său. Fața i-se lumina când vorbea. Era totuși pâlpăirea unei făclii ce se stinge. Deși plămâinii măcinați de boală, se refăcuseră puțin după odihna verii, aerul viciat și plin de praf din școală și munca istovitoare trebuiau să-i fie fatale.

Și gândindu-mă la viața acestui umil dascăl anonim, prin asociație de idei mi-am amintit de marele „educator al omenirii” Pestalozzi, care totașa a început ca mărunț dascăl de sat, luptând cu mizeria, cu boala sa, cu neînțelegerea oamenilor. Nemărginita sa dragoste față de oameni și devotamentul său împins până la ne-firesc, l-au făcut să esclame când era bolnav și părăsit de toți: „Dacă-mi va rămâne o umbră de putere și aceea ți-o închin ție cu tot sufletul, popor iubit”.

Așa a făcut anonimul dascăl inspectat. Și-a sacrificat și umbra de putere pe care o mai avea, pentruca să aducă o fărâmă de bine în viața celorlalți.

În mintea mea el ia contururi de erou social. Pentrucă eroismul nu înseamnă numai avântul de un moment al cutezanței în fața morții, — adeseori mânat de un resort mecanic, ci mai ales jertfirea conștiință și voită a vieții, zi de zi, unei cauze nobile.

Ca un neînsemnat și tardiv, dar pios prinos de recunoștință închin rândurile mele în memoria lui, care ca și alte sute și mii de colegi, și-a jertfit viața în floare, pentruca prin greutăți, suferințe și lipsuri să-și facă mai mult decât întreaga datorie; să facă apostolat.

Fie ca exemplul ce ni-l trimite el de dincolo de mormânt, din pacea desăvârșită a morții, să statueze o normă de viață pentru noi.

Teodor Vâjdea
profesor de filosofie.

Dominantele pedagogiei contemporane

de prof. Dr. N. Apostolescu

Pedagogia contemporană este numai în parte o „revoluție”, — cum îi place lui Binet să spună — restul fiind simpla continuare a tradiției, încă cu îmbogățirea și precizarea unora dintre ideile ei fundamentale. Acest lucru se poate constata dintr'o cât de sumară privire critică asupra direcțiilor pe care le manifestă, în vremea noastră, pedagogia. Direcțiile acestea se desprind în modul cel mai evident și se reduc la următoarele trei: 1. direcția activistă, 2. direcția experimentalistă și 3. direcția socială. Dintre acestea cele mai vechi sunt direcțiile activistă și socială — în timpul din urmă dându-li-se numai o adâncime mai mare și o conturare mai precisă — direcția experimentală fiind pe dea 'ntregul nouă. Dar ceea ce constituie, într'adevăr, noutatea contemporană a pedagogiei, nu se găsește în planul teoretic, pe care se situează direcțiile de mai sus, ci pe planul practic, în care aceste concepții au determinat realizări cu totul bogate în consecințe și interes. Ne propunem, în cele ce urmează, să facem o prezentare sumară a tendințelor teoretice și a realizărilor practice mai importante, prin care se individualizează faza actuală a pedagogiei.

1. *Școala activă*. Este reprezentată, în pedagogia contemporană, de următorii pedagogi — unii și psiholgoi — mai principali: Georg Kerschensteiner (german), John Dewey (american), Edouard Claparède (elvețian) și Adolphe Ferrière (francez). Contribuția acestor pedagogi la conceptul de școală activă constă, în esență, din următoarele idei: a) importanța lucrului manual și a activității practice pentru formarea caracterului moral, a conștiinței profesionale și pentru educația socială, b) adâncirea psihologiei interesului, conceput ca expresie a

trebuinței de dezvoltare și bază pentru învățământ și educație, c) lărgirea conceptului de școală activă asupra tuturor funcțiilor psihofizice ale elevului (șc. activă integrală), d) adâncirea psihologiei copilului, în centrul căreia stă inatinctul jocului, și determinarea fazelor genetice ale acestei psihologii (genetism și funcționalism), e) studiul individualității elevului și individualizarea învățământului „(școală pe măsură)”, însfârșit, o ultimă contribuție a acestor pedagogi, este f) popularizarea ideilor școlii active. După cum se constată, ceea ce e nou în concepția școlii active, este o mai adâncă întemeiere a ei pe psihologia copilului.

2. *Pedagogia socială*. Constă, în înțelesul ei cel mai nou, din recunoașterea adevărului că școala tradițională însemna, pentru copil, o condițiune cu totul artificială, din punct de vedere social. Și anume ea nu avea nimic, în organizația ei, prin care să se facă educația socială a elevului. Acest neajuns vrea să-l înlăture pedagogia socială, și cărei reprezentanți de seamă sunt: Paul Natorp (german), Georg Kerschensteiner, Emil Durkheim (francez) și Fr. Fröster (elvețian). Din sistemele acestor gânditori, se desprinde ideia ca școala să reprezinte o unitate socială naturală, în care, printr'un sistem de disciplină liberă și evolutivă, și printr'un complex de condițiuni corespunzătoare celor din societatea adevărată, elevul să-și facă educația cetățenească și morală și să se asimileze societății. Ideia principală, în aceste concepții, este, după cum se vede, că școala nu poate pregăti pe elev pentru viața reală, socială, decât dacă ea însăși își dă o organizație socială, în care elevul să fie încadrat și exercitat în mod natural.

3. *Pedagogia experimentală*. Constă din utilizarea, în problemele pedagogice și mai ales în studiul individualității elevului, a metodei experimentale, care, spre deosebire de metoda observației, permite măsurarea fenomenelor și exprimarea rezultatelor în cifre, ceea ce face ca pedagogia să-și sporească precizia și să se alăture științelor pozitive. Reprezentanții de seamă ai acestei direcții sunt: Binet Șimon, Neumann Lay, W. Stern, Robertag, Goddard, Terman, Claparède, Bovet, Piaget, etc, datorită cărora s'au înființat laboratoare da specia-

litate și s'au stabilit procedee obiective pentru măsurarea rezultatelor obținute cu diferite metode de educație și învățământ și a gradului diferitelor funcțiuni psihice, dela cele periferice, până la cele mai interioare. Rezultatul cel mai important al pedagogiei experimentale este stabilirea formulei de calculare, pe bază de teste, a coeficientului de inteligență, necesar atât pentru învățământ, cât și pentru orientarea profesională. Data istorică în această privință este anul 1905, când Binet Simon dădură la iveală „scara metrică” a inteligenței.

Acestea sunt în esență caracterizările sumare ale direcțiilor pedagogiei contemporane, în ceea ce privește planul ei teoretic. Urmează acum să înfățișem, tot așa de fugar și de concentrat realizările practice mai importante, ale pedagogiei timpurilor noastre. Aceste realizări privesc unele, mai mult învățământul, altele, mai mult educația. Le vom înfățișa pe rând.

1. *Realizările cu privire la buna organizare a învățământului*, în scopul unei cât mai juste conformări la psihologia copilului, la dezvoltarea și pregătirea lui pentru viață, se reduc la aplicarea următoarelor metode: a) metoda centrelor de interes (O. Decroly), după care, programa analitică se organizează pe corelații de obiecte în raport cu diferitele trebuințe și interese ale copilului, b) metoda libertății în învățământ, cu ajutorul unui material didactic astfel alcătuit ca să-i disciplineze mintea, să-i dezvolte simțurile și să-i mărească experiența (Montessori), c) metoda școalelor laborator (Dalton), d) metoda claselor mobile (Winetka), e) metoda claselor paralele (Mannheim), ultimele două asigurând o mai bună repartiție a muncii elevilor, după aptitudini și nivel intelectual. Din toate aceste sisteme precise se desprinde aceeași idee de bază: găsirea celei mai bune metode și organizări școlare, în care elevul să-și însușească cunoștințele prin proprie activitate și cât mai conform cu sine însuși.

2. *Realizările cu privire la educație*, și mai ales la educația sentimentelor și a voinței (caracterului), sunt abia la început și ele reprezintă o mișcare împotriva intelectualismului didactic și stabilirea unui sistem de mijloace speciale, pentru educația sentimentelor și a

voinței. Problema este în curs de experimentare (încercări se fac și la școala de aplicație a șc. normale „Iosif Vulcan”, Oradea (și se manifestă prin tendința de a desrobi pe elevi de sub tirania manualului didactic și de a provoca o trăire autentică a acelor împrejurări ale vieții reale, care sunt conforme cu idealul de educație și caracter. Rămâne să se vadă în ce măsură experimentarea acestui sistem va justifica, prin rezultatele sale, nădejdiile puse în el.

Realizări și tendințe în școala Americană: Gh. Comicescu

— Recenzie —

Autorul acestui manual a căutat să ne înfățișeze în mod detaliat, icoana fidelă a întregului învățământ american de toate gradele ce formează pârghia principală în evoluția poporului și care l-a clasat primul între popoarele existente, din acest punct de vedere.

Sistemul educativ actual în America a fost determinat de oameni politici ca: Benjamin Franklin, președintele George Washington, Thomas Jefferson, Andrew Jackson, Abraham Lincoln. Oameni din domeniul pedagogiei ca: Horace Mann 1796—1859, Emerson Ralph Waldo 1803—1882, John Dewey n. 1859 la Burlington, William Heard Kilpatrick, actual profesor de pedagogie și filozofie la universitatea din New York. Oameni din domeniul psihologiei: James, Keen Cattell, Stanley Hall, Edward Thorndike.

Motivarea caracterului specific al pedagogiei americane. Poporul american este preocupat, în primul rând, de realizări. El, în fața unei noutăți realizabile este gata ori când s'o verifice sub aspectul practic: Viața poporului american este greu de prins printr'o privire, acolo unde regula este: abaterea dela regulă. Unui om strein această viață i se pare hoatică, sgomotoasă și foarte complicată. De unde provine această viață amplificată? Din însăși condițiunile de dezvoltare ale acestui popor! Cei dintâi coloniști cari au format rasa cu caracterul dominant au fost din țările nordice europene, țări cu climă umedă, cer acoperit cu nori, zile posomorite, în care timp omul se închide în cameră și în suflet, căutând să-și verifice ideile să le pună în practică.

Coloniștii au fost selecționați și în mod natural prin influențele apei asupra omului pe care a trebuit s'o traverseze, ajungând pe pământul Americii exemplarele de elită ale rasei. Ajunși aci au fost siliți să accepte munca grea, sporind între

ei spiritul de egalitate și independență care se ciocnea mereu cu tradiția aristocratică europeană. Deși populația aceasta la început nu avea stabilitate, munca a lucrat ca un nivelator al rasei, crescând în ei mereu tendința spre libertate și democrație, în care fiecare individ, să-și poată perfecționa și valorifica singur capacitatea în măsura aptitudinilor.

Pe teren educativ dela început au îmbrățișat ideia democratică. Valoarea omului s'a desăvârșit prin educație. În America difuziunea culturii se face orizontal, în comparație cu cea europeană unde se face vertical, adică, în America, școala este ăștită din nevoia poporului și pentru popor. Gradul și nivelul de ridicare al școlii se judecă după cel al masei. Toată organizația și susținerea este o obligație a poporului de aceea erarhia ei este de dată recentă. Copilul este privit ca factor de educație. Școala îi dezvoltă, îi disciplinează puterile existente ale copilului în mod latent, urmând calea indicată de natură. Aflarea cunoștințelor se face pe bază de cercetări, prin activitate și colaborare a întregii clase, asemănătoare centrelor de interes. Școala nu transmite cunoștințe ci formează atitudine pentru cunoștință. Duce respectul individualității, până la ultima consecință de unde rezultă amplificarea obiectelor de învățământ care, până în prezent, au ajuns la numărul 306.

Psihologii individuală, ideia democratică și învățământul practic, au căzut de acord pe acest teren. Toate profesiunile sunt onorabile fiindcă se execută pe bază de muncă și fiindcă sunt necesare societății, de aceea între materiile de învățământ există o egalitate, fiind privite și apreciate ca „activitate”.

Învățământul este de natură practic. El se măsoară în unități de timp. În privința aceasta experimentele psihologice au luat o dezvoltare foarte mare și servește la precizarea aptitudinilor, zi cu zi, pe toată linia școlară. Succesul e măsurat prin teste, e raportat la normă, la succesul trecut și la cântul de inteligență personală. Școlarul american își vede meritul și culpa în formule și curbe grafice. Psihologul școlar își face tot mai mult loc în școala americană, unde educația e viața, iar efectele ei se văd în poporul robust, plin de vigoare fizică și sufletească, dornic de muncă, plin de încredere, entuziasm și inițiativă.

Americanii au realizat:

1. Pedagogia științifică pe baze de matematică.

2. Individualizarea învățământului și principiul democrației.

3. Au înlocuit școala abstractă intelectualistă cu cea concretă a vieții însăși.

4. Au izbutit să aibă generații de școlari robuști, sănătoși activi și fericiți.

5. Poporul american urmărește ridicarea omului comun la nivelul civilizației moderne. Ei nu și-au îndreptat privirea spre oameni cu aptitudini superioare, ei au fost ocupați de ridicarea masei. Acum sunt în pragul, selecționării valorilor. Poporul american poate fi o pildă bună, un motiv de inspirație pentru popoarele care au trăit vremuri grele, au rămas în urmă și sunt dezorientate.

Organizarea generală a învățământului primar. Institutetele Nurssiere, grădina de copii și școli primare cu durate diferite, ca: prima copilărie 4 ani, a doua copilărie 4 ani, pubertatea, adolescența, câte patru ani fiecare. Altele împart vârsta școlară în două: Junior și Senior. Autoritatea școlară s'a dezvoltat pe regiuni geografice ca: districtul școlar cu susținere proprie. Tonoul ei se divide în districte pentru inv. primar și comitatul care ocupă o poziție intermediară între stat și district. Federația nu este o unitate administrativă, ci rămâne ca un simbol, lucrând ca un stimulent pentru interesul național în domeniul educației. Procurarea celor necesare școlilor se face de către comitetul local care are dreptul de control asupra întregii activități școlare. Dacă se găsesc în loc mai multe comitate, din alcătuirea lor aleg un superintendent, un om cu rutină în învățământ. În cazul când directorul școlii este ocupat cu lucrările de cancelarie se suplîneste sau se scutește de la cursuri, rămânând ca un supraveghetor asupra întregului, sau mersului general, al învățământului. Corespunzător Ministr. Instrucțiunii dela noi, este în America Departamentul Educației, care are în alcătuirea sa un superintendent, mai mulți supervizori și experți cu rol ambulant sau stabili în birou. Parte din ei stau în legătură directă cu câte un birou de cercetări pedagogice, ce se află pe lângă fiecare departament al educației. In fine School Survey este o cercetare cu o notă originală americană care urmărește desfășurarea proceselor de educație.

Mediul în care trăiește poporul american îi cere continuu o pregătire și o acțiune de americanizare asupra nou veniților și coloniștilor cari se prezintă cu 'n nivel scăzut față de localnici.

Acest popor simte efectele educației imediat, de aceea forma, tipul de școală, mijloacele de realizare sunt hotărâte pe loc și poporul capătă școala de care are nevoie.

Acolo există convingerea că sporirea bogăției și buna stare economică a țării este în mare parte un produs al educației; de aceea bogăția trebuie să restituie un capital de susținere și promovare educației, care este lăsată în grija ei.

Mai este credința că școala promovează idealul democratic și orice jertfă ar cere ea nu se poate niciodată prea mare. Americanii sunt un popor idealist. Alcătuiesc planuri realizabile și o reformă de bine, în folosul școlii, găsește oriunde cele necesare la dispoziție, pentru realizarea ei. Aceste sume pot fi sau din fondurile statelor, surse particulare, societăți, sau persoane singuratică.

Deși locul manualului îl ține sufletul și persoana învățătorului, totuși el este din toate punctele de vedere excepțional, de bun perfect, rămânând un mijloc de consultare.

Dintre toate tipurile de școli primare și planuri aplicate în anumite regiuni și care merită toată atenția, fiind considerate din punctul de vedere cum înțeleg să folosească descoperirile științei moderne, după cum înțeleg să realizeze individualitatea și aranjamentul localului de școală, care tinde să se generalizeze în America, este școala progresivă. În această școală educația este viața. Copilul nestingherit își trăiește procesele vieții stilizate de educator. El îi formează mediul favorabil în care se realizează activitatea spontană a copilului. Materia flexibilă. Se lucrează mână în mână cu familia. Școala oferă mediul social și familiar al copilului. Mese și scaune mobile, în mijloc un birou, pereți căptușiți până la înălțimea copilului cu ardezie și bibliotecă care este considerată ca altarul culturii.

Aceste școli sunt conduse de un corp didactic select, pregătire excelentă, putere de muncă și însuflețire.

O atenție deosebită merită și publicațiunile școlare prin care se manifestă sufletul practic și poetic al copilului mic și mare. Aceste publicațiuni nu lipsesc delă nici o școală. Corepondența și presa școlară este bogată în material informativ și programatic școlar și extrașcolar.

America nu se teme de spectrul unui proletariat intelectual, fiindcă școala îi îndeamnă la muncă, nu la meditare. Educația acolo este o mare operă ce inspiră încredere, admirație și entuziasm.

Și noi, Români, să plecăm ca și Americanii dela structura etnică în educație. Această structură trebuie analizată și cunoscută mai întâi.

Școala noastră nu-i iubită de popor fiindcă nu pornește dela nevoile lui, nu-i democratică, activ și nu cuprinde întreaga societate. În ea nu colaborează toate funcțiunile statului. Corpul didactic nu putem spune că-i bine pregătit.

Poporul românesc să-i dovedim că prin școală nu scapă omul de muncă, de trudă, ci prin școală se face munca rațională productivă.

Gh. Ivănescu
Inv. Ceica

Aparatul psihoanalizei în educație

Chiar dacă „inconștientul” a devenit o noțiune la modă, o noțiune populară, conținutul ei e prea puțin cunoscut. Un cugetător cunoscut și apreciat de lumea științifică, a definit inconștientul ca o negațiune. Dacă prin introspecțiune aruncăm câteva cipe ochii asupra vieții noastre psihice, vom găsi că o mulțime din reprezentările noastre, n'au ca izvor percepțiile sensoriale, ci sunt isvorâte din internul nostru. Acest mare adevăr a fost descoperit de gânditorul german Schopenhauer, care prin viale sale intuiții interne, întemeiază o filozofie a inconștientului. Proprietatea noastră e conștientul, pe când inconștientul ne apare ca ceva neînțeles, străin, de a cărui bună-voință suntem dependenți. Cineva a asemănat inconștientul cu o zână demonică, iar pe conștientul cu un servitor conștiincios, totdeauna la datorie. Conștientul poate fi orânduit după principii morale, e capabil de continuă perfecționare, pe când inconștientul este ceva creiator. Cine pierde facultatea de a percepe intuițiile inconștientului, a pierdut adevăratul fir al vieții. Rațiunea conștientului e critică, ordonă, compară, dar nu creiază, de unde reese adevărul etern că o prea mare raționalizare a vieții, — ceea ce ar însemna înlocuirea percepțiilor interne prin cele conștiente — ar fi un mare dezastru sufletesc, un dezechilibru psihic.

Influențele inconștientului asupra producțiilor artistice, se vede atât de lămurit în operele marilor compozitori, la cari adesea se repetă aceleași pasagii, în tocmai ca niște pasageri ai inconștientului. (Wagner, Oscar Wilde).

Studiul care se ocupă cu inconștientul este psihoanaliza, ale cărei baze sunt puse de către Freud. Acest pasionat al științelor noalgeice a ajuns la

inconștient în mod întâmplător, cu ocaziunea tratării unei fete tinere isterice, împreună cu un prieten al său, medicul Iosiph Brener. Cea mai mare parte din datele inconștientului, au fost descoperite de Freud pe cont propriu, fără să fi avut conștiință de predecesorii săi. Pentru a putea descoperi o bună parte din datele sale, Freud s'a folosit de hipnotism. După multe, grele și îndelungate cercetări, s'a ajuns să se precizeze conținutul națiunii de inconștient; el fiind format din experiențele și amintirile vieții precedente, din toate urmele vieții trăite, din sentimentele avute și din dorințele cari nu și-au putut găsi satisfacție. Toate acestea sunt animate de o dorință de a veni în conștiință, dar sunt împedecate de aceasta, care exercită asupra lor o presiune, un fel de censură, dacă putem spune astfel.

O comparație a lui Freud lămurește mai bine această chestiune. Să ne imaginăm un salon în care stăpânește conștiința, iar alătura o anticameră, unde sunt îngrămădite tendințele psihice, întocmai ca oile într'un staul și cari ar vrea cu tot dinadinsul să iasă afară. În ușa dintre salon și anticameră stă un gardian care păzește și nu dă voie să intre tendințele care-i displac. Dacă se întâmplă că s'a strecurat pe furiș, în conștiință vr'o tendință în salon, asta nu înseamnă că a devenit conștientă, decât în cazul când o luminează, îi dă atenție conștiința, care e spectacolul din fundul salonului. Acestor tendințe cari pot deveni conștiente, dar cari nu sunt, Freud le dă numele de preconștient, alții subconștient.

Ceeace caracterizează tendințele oprite (reprimare) de conștiință, de a deveni conștiente e caracterul lor profund afectiv și cari aparțin celui mai puternic instinct ce stă la baza vieții noastre, este instinctul sexual, numit în genere de Freud „libido“.

Cine este acel censor a cărui funcțiune este reprimarea (oprirea)? E un produs al educației, un fel de *eu* individual, ce reprezintă tendințele cele mai înalte ale convingerilor, pe cari ni l-am creiat fiecare. În sensul celor de mai sus, cultura este reprimare. Realitatea externă oprește și ea fluxul vieții psihice, prin morala

ei pură, prin morala socială, de unde se naște necesitatea educației morale.

În deosebi în copilărie sunt oprite o mulțime de tendințe ce alcătuiesc o rezervă de energie psihică, pentru viața de adult, iată, dar marea importanță pe care o are jocul. O travestire, adică o pătrundere pe furis a inconștientului, pe ecranul conștiinței este visul, care la copii mai ales, este o dorință din ajun.

După Freud, la baza vieții stă un ce determinant, ce e drept exagerat puțin de acesta, dar recunoscut și afirmat de atâția psihologi. Acest determinism este temeiul întregii psihoanalize. Raportul stabilit între conștient și inconștient, are pe lângă valoarea lui științifică și o mare valoare practică. Tendințele educative l-au stăpânit totdeauna pe Freud. Cu psihoanaliza se naște o nouă rază de lumină, în tratarea boalelor nervoase cari nu sunt altceva, decât un fel de regres, o întoarcere la copilărie. S'a stabilit de o mulțime de medici, că odată ce bolnavul devine conștient de adevăratul motiv, își scade din influența sa și apoi cu ajutorul medicului, ușor se poate vindeca. Metoda constă în găsirea sensului acțiunilor greșite, precum și direcția generală a gândirilor bolnavului și schimbarea lor.

Într'adevăr, morala oprește o mulțime de tendințe să se exprime, fiind însă pe deplin încredințați că aceste tendințe trebuiesc reprimare, apăsarea lor asupra conștiinței va fi mai mică.

Mai mult însă, psihoanaliza caută ca aceste tendințe bolnăvicioase, să fie întrebuințate în domenii de activitate morală. Câte lucruri mari n'ar putea săvârși cineva, când energiile cheltuite fără nici un folos ar fi îndepărtate în direcția științei, artei, etc. Aproape toate perturbațiile vieții psihice, le atribuie Freud instințului sexual, sfera căruia, însă, are un mai mare cuprins decât ceea ce în mod obișnuit numim noi viață sexuală. După el, sacrificiul de sine, pretenția și alte multe manifestări superioare ale sufletului, au ca izvor acest instinț primar. Astfel înfățișat obiectul psihoanalizei apare ca un progres al pedagogiei, o metodă educativă. Educația, cât și viața întreagă, nu face altceva decât efectuează o serie întreagă de reprimări.

îmagazinând în inconștient energii, ce duc acolo o viață ocultă, gata în orice moment să izbucnească. Tendințele reprimite, se duc iarăși în inconștient, însă cât mai departe de conștiință.

Să căutăm ca acel censor să fie cât mai superior, iar aceasta necesită o educație aleasă și superioară. De calitatea educației, deci de a conștiinței morale, atârnă întregul echilibru al vieții psihice. Numai un cunoscător al psihoanalizei, va ști pe cari tendințe să le reprime și să nu respingă tendințele folositoare, prin acțiunea sa educativă. Pedagogia modernă cere să cunoaștem în amănunțime sufletul fiecărui copil, pentru a-l putea conduce potrivit originalității sale, ori psihoanaliza, în ultima ei fază, nu e decât pedagogie individuală.

Toți copiii cari sufer de frică, de rușine sau timiditate exagerată, ori din potrivă de îndrăzneală îngrijorătoare, copiii cari chinuesc animalele, sau au tendințe de a se lăsa chinuiți, intră în numărul celor nervoși. Toți aceștia își găsesc tratamentul în psihoanaliză.

Indreptarea tendințelor și pornirilor rele în direcție superioară, conștientă, devine un mijloc educativ excelent. Nu constrângere, ascultare silită, moralitate forțată, ci ascultare de bunăvoie, primită de copii, sau mai bine, ca ideal pus de ei, în înfăptuirea căruia să găsească plăcere și fericire.

Dacă psihoanaliza ne învață cum să ne purtăm cu copiii, cum să reușim ca mai ușor să le pătrundem în suflet și apoi să canalizăm energiile ce le cheltuesc în maladii, în direcții bune; deci, această ramură a psihologiei individuale, n'ar fi introdusă ca obiect de învățământ, în programa analitică a școalelor normale, acum cu opt clase, spre folosul învățământului.

Pantea Toma
Inv., Illoșd.

Religie și școală

II. Lumea psihică a elevului.

Toate Lojele-Mari ale francmasoneriei de pretutindeni unison pretind categoric de la fiecare membru aparținător cu-tărei filii francmasonice, ca fiecare revoluție, care (înțește în-troducerea educației populare, publice, obligatorie, fără confesiune, să o sprijinească însulțit și cu fiecare remediu legal ce-i stă la dispoziție să tindă spre aceea, ca principiile aceste să ajungă în vigoare legitimă cât mai curând în interesul prosperării poporului. *Religia n'are absolut nimic comun cu elevul.*

Ei bine, în față cu această declarație cumplită trebuie să fixăm faptul: *Întreg temperamentul de dispoziție morală a elevului strigă după religie.* Între lumea de lumină de dincolo de mormânt și lumea de umbră de dincoace de mormânt, în copilărie este cel mai transparent peretele de despărțire. Copilul conform imaginației poetice aude muzica sferelor și conversează cu îngerii. Copilul cu brațul său mic se apucă după stele, așa aproape de sine simte regiunile cerești. Copilul în răsunetul tunetului aude glasul „Dumnezeuțului” mănios și urma mânilor Lui o vede pe covorul înflorit al livezilor. Copilul la leagănul frățimilor săi se interesează despre locul purcederii și la mormântul hunicilor întreabă unde s'au mutat. Și se împacă pe deplin satisfăcut cu răspunsul splendid al concepției religioase; de la Dumnezeu venise, la Dumnezeu se mută omul.

Asta e lumea de idei a copilășului; lume aurie, trandafirie, plină cu zâne și feți frumoși. Acum dar cu așa lume ideală, cu așa raiu pământesc, trece fericit pragul școlii elevul de 7 ani și e mulțumit a toate. Întreb: Cine n'ar considera de negliobă cea mai mare din punct de vedere didactic de a smulge brusc pe elev din această lume eterică și de a îndopa în el cunoștințele elementare pe așa ton, care diferă fatal de vocea dulce a mamei scumpe?! Cine n'ar considera

de ridiculizarea psihologiei faptul detestabil, dacă pe elev ar încerca să-l clatine în credința-i fericitoare pusă în cuvântul lui Dumnezeu — învățătorul, al cărui verdict elevul e forțat să-l accepte și să-l creadă de atâte ori?! Și cine ar putea să primească asupra sa responsabilitatea pentru așa dispoziție cumplită, ca pe elev, pe acest răsad fraged, depe atmosfera caldă și evlavioasă familiară să-l transplanteze pe polul rece al unei școale ireligioase?!

De cunoștința unei astfel de responsabilități s'au infiorat pregătitorii revoluției franceze, dar se spăimântă încă și azi vestitorii englezi ai ideii libere. Pentru aceea Rousseau mai întâi a voit să secularizeze educația familiară. Ca tranziția între vatră și școala ireligioasă să nu fie atât de cumplită, el părinților a recomandat, ca pe copil, în cece privește religia, să-l lase liber în voia sa și să nu înceapă a-i vorbi lui despre Dumnezeu, numai în etatea-i de 18 ani. Iar cutare eoglez erudif dă sfatul înțelept părinților, ca pe copil numai în etatea-i de 12 ani să înceapă a-l instrui religios, când și Pruncul Iisus a trecut prima dată peste pregul templului din Ierusalim.

Dumnezeule Doamne! Ce eronată cunoștință a sufletului pueril e asta și ce iresponsabilă neglijență a lumii de idei a copilului dezvoltător! Ca și când copilul ar putea subsista fără de Dumnezeu până la etatea-i de 12 ani! Ca și cum în sufletul copilului niciodată nu s'ar reflecta semnul de întrebare a cauzei finale și a țintei finale! Parcă copilul nu exact în etatea cea mai critică ar avea necesitate de ajutorul pogorât de sus! Ce cruzime: întâi a lăsa pe Diavol să intre în sufletul copilului, numai după aceea pe Dumnezeu! Întâi a ceda liber în el bestia blondă schițată de Nietzsche și numai când bestia blondă a strivit deja în el crinii cu polen ai sufletului său, când i-a supt deja energia, a pus în hente de sclav voința-i liberă: numai după aceea să se vorbească lui despre un Christos triumfător, cu al Căruia har poate să învingă și cele mai tari tentații. Nu! Aceștia sunt cumpliți sfetnici ai instrucției și educației.

Dar liber-cugetătorii moderni de fapt nici nu ne atacă așa volnic. Sunt adică și oratorii solicitanți ai școalei libere ireligioase, că Dumnezeu este o indispensabilă ceriofă de viață copilului. Pentru aceea ei aduc alte cauze, mai ales indiferente și filantropice, ca religia să o poată scoate din

școala primară. -- Acele dresuri raționale ale orelor de catehism — astfel declamă ei — din punct de vedere didactic pe elev îl forțează să urască religia, precum mai târziu elevul liceist pe clasici. — Adevăr experimental e — adaugă alții — că cu cât e mai multă religia în școală, cu atât va fi mai puțină din ea în viață. Pentru ce? Fiindcă s'au scârbît de ea în copilărie deja. Iar ca teoria lor să o verifice pe cale experimentală, aduce spre exemplu sperietor pe acel învățător german din Kiel, care pe 500 elevi i-a pus să voteze la întrebarea: care-i cel mai plăcut obiect de învățământ? Și dintre 500 elevi numai 12, deci abia 3% au votat pe religie. Prin urmare aparține cu așa studiu urît, de care elevii se satură atât de repede! Afară din școală cu instrucția religiei!

Ce puerilă e filosofarea asta! Fiindcă nu e cea mai plăcută, să se lepede deci! Ca și când cu biflarea irațională nu s'ar putea face urît fiecare studiu folositor, deci și religia. Poftim numai să se decidă cu votare secretă dreptul de existență în școală a cutărui studiu și prin majoritatea coplesitoare de vot a elevilor, cele mai multe studii vor dispărea de pe orarul didactic. Poftim numai să se pună la votare în școala medie: în ce dătuie mai multă valoare de formare a caracterului — în clasici oare sau în basmele indiene — și rezultatul nu poate fi dubiu.

Altminteri din aceea că religia nu e studiul cel mai plăcut, nicidecum nu urmează că nu e cea mai utilă. Un studiu, care în față cu viața practică debutează cu atâtea pretenții; care cu atât accent și cu atâtea sonoritate ne aduce aminte de datorile noastre către Dumnezeu și către oameni: nu-i mirare, dacă nu se bucură de simpatia mulțimii triviale.

Toate aceste însă pe apostolii școlii laicizate nu-i scuză de acel jaf divin, ce vor să-l comită asupra copilului-elev. Ca fariseii invidioși din Duminica Florilor ei doresc insistent ca toți copiii să nu strige osana Dumnezeului apropiator. Sau nu se tem oare de aceea, că muțenia asta ar însemna liniștea de moarte a pedagogiei întregi?!

III. **Arta științei de a trăi.**

În afară de cauza schițată în capitolul precedent, aderenții școlii ireligioase ies la luptă pentru „adevărul” lor în numele sacru al culturii. — Capul elevului trebuie să se umple nu cu formule dogmatice și cu „basme” biblice — zic:

ei — ci cu cultură. A crește om cult. A-l face apt spre laboare culturală.

Totul atârână de aceea că ce înțelegem subț cultură. Dacă cultura vom să numim numai însușirea anumitelor cunoștințe și iscusinți, trebuie să protestăm cât mai determinat în contra cutărei degradări a culturii și școalei. Problema superbă a școalei este: a educa om integru vieții. Iar idealul nefalsificat al culturii înseamnă nu numai cultivarea minții și mușchilor, ci și administrarea armonică a tuturor aptitudinilor umane. Dar nu-i deja om integru și nu-i om armonios acela, în care conștiința e defectuasă și sentimentul responsabilității este imperfect.

Paulsen istorisește că lui abia i-ar fi reușit, după sălbăticia și rătăcirea vieții de student, să se regăsească în orașul mare, numai de n'ar fi dus cu sine din casa părintească și din școala rurală opinii, cari vieții împrumută valoare și demnitate. Așa dar și conform concepției protestantului liberal Paulsen, menirea primordială a școalei este: pe om a-l face apt pentru viață cu infiltrarea unor atari idei, cari vieții împrumută valoare și demnitate. Fără de asta știința e numai lustru superficial, felinar fals, ba otravă. Cu pur știință nu vom educa oameni culti, ci bestii culturale. Căci fiecare cultură se înrădăcează în idealism. Fiecare popor mai întâi a edificat biserici și numai după aceea hoteluri comode, cafenele confortabile și cu asta a recunoscut suficient, că începutul culturii e religiozitatea. Ia poftiți numai a întui atent pe absolvenții școalei laicizate. Cuvintele înțeleptului Sirah se vor îmbulzi pe buze: »Copilul nereligios pe mamică-sa o face să plângă și încărunțește pe tatăl său».

Așa dar încă odată: vocațiunea sublimă a școalei este să crească om integru vieții. Om integru însă copilul va fi nu prin dresura minții, ci prin cultivarea caracterului. Școala vrea să clădească nu niște corturi provizorii de târg, al căror acoperiș îl destramă cel dintâi atac de vânt mai tare. Iovăftorul e arhitect, care în vârtejul vieții trebuie să instituie solide masse de caracter, cari se opun viforelor. Frumos se exprimă episcopul Faulhaber citat deja: »Cantitatea științei niciodată nu atinge calitatea conștiinței. În viață este necesitate nu de așa oameni cari știu mult, ci cari valorează bine mult» Nu pupitre ambulante trebuiesc, ci caractere statoricite. Poate fi cineva în știință minunea lumii, dar în caracter

pată rămânea departe înapoi celui din urmă argat. Cu cât stă mai sus știința de traiu a neșcolariților (țărani și țărance modeste, dar solide în caracter, decât știința de traiu a eroilor și eroinelor de cafenea, care se amuzează cu dans, cu chef, cu joc kazard, cu anecdote echivoce, cu cochetații. Ei bine, dar la arta științei de a trăi normal, pe țărani l-a ajutat școala religiei.

Această știință de a trăi mai are încă un paragraf, ce cu privire la om poate fi fatal, la care școala are înrâurire imensă: viața sexuală. *Pedagogie sexuală!* — notiunea aceasta bizară sună mult în urechile oamenilor, de atunci de când statistica a demonstrat că rădăcinile rătăcirilor sexuale în procent înspăimântător se întind înapoi la ani de școală. De atunci teoriile pedagogice se produc ca ciupercile pentru împiedecarea corupției morale a tineretului. Dar să mărturisim sincer: cu puțin rezultat.

Noi nu negăm; prudență lămurire sexuală, dacă derivă de pe buze versate și etic serioase, fără îndoială poate să evite multe rele. Ei bine, dar dacă vom neglija să oțelim voința, știința va mări numai pofta după fructul oprit. Căci întreb: ce va cercul voința tinăra, debilă, sovăitoare, cu sfera condițiilor bune și cu viçoarea virilă? Poate educația spartană? Au încărcat-o și fără religie a rezultat fiasco complet compromițător. Căci deoparte a învățoșo rezistența corpului, a toci excitațiile, dar dealtăparte a nega substanța divină obligatorie a conștiinței e atât, cât a zidi cu o mână și a distruge aceeaș cu cealaltă mână.

Mult au sperat și dela vorba de vrajă a igienici. Dar regretabil — și știința igienică, cruțarea sănătății și integrității fizice s'a verificat remediu fragil în față cu cel mai puternic instinct, precum arată urcarea continuă a procentului boalelor sexuale. Provocarea la pudoare, la cuvintă și la alte cauze pur raționale asemenea rezultă esec în anii critici ai dezvoltării sexuale. Cu alte cuvinte pe nisip edifică aceia cari își pun încrederea în morala pur laică. Sprijinindu-se pe fir de trestie, omul desigur va cădea. Temelie solidă numai stânca poate da, nu mlaștina. Fără Dumnezeu, lege eternă, sancțiune de dincolo de mormânt nici să nu cutezăm a spera succese pe acest cel mai greu spațiu al pedagogiei.

Mai de nou încep să crape zorile și în tabăra adversară. Mulți au căzut în meditație, când la cursul universitar

sexual-pedagogic ținut în 1907 în Mannheim profesorul Foerster avusese curajul să instituie teza: *Religia este cel mai eficient sursă de energie a educației sexuale*. Fără de religie aceea fără de dogme și mijloace haristice, Atare mixtură fără os și sânge n'are nici un efect asupra vieții. Aci trebuie să se înțeleagă așa religie, care zice: *Există Dumnezeu, viează asupra mea o voință sacră; corpul omului e biserica Duhului Sfânt; Dumnezeu este pretotdeauna prezent, vede și cele mai secrete gânduri ale mele*. Așa religie trebuie să se înțeleagă, care dispune de mijloace haristice: care în rugăciune și în Sfintele Taine oferă puternice izvoare de vigoare; care în mărturisirea păcatelor deschide școala cunoștinței de sine, iar în sfânta cuminicătură ne dă Pâinea celor țari. O religie trebuie să se înțeleagă, care posedă atari axiome morale determinate și încurajatoare: *Libertatea cea mai perfectă este respectul voluntar al legii lui Dumnezeu! Cel mai frumos sceptru regal este disciplina de sine! În simbolul resignării, în semnul Crucii voia învinge!* Toate aceste sunt indispensabile mijloace auxiliare ale pedagogiei sexuale.

Cine urzitează deci pedagogia sexuală în școală, să urziteze și religia. Fiindcă religia este furnizorul armelor morale licențiate de Dumnezeu; religia este capitalul de viață al valorilor morale și prin asta pe terenul pedagogic suveranitatea cea mai remarcabilă.

Dar știința de a trăi mai are încă un capitol important: a ști să trăiești în societate. Dela școală pretindem și educație socială. Și cu dreptul. Căci omul nu-i ființă izolată, ci atom icnit în societate: cetățeanul Statului. Pentru aceea școala să deștepte în acel omuleț deja cunoștința datoriei către cetățenii singuratici și către public. Dar întreb: cum vom face-o asta fără provocare la principii religiei? Doar rădăcinile etice sociale se întind profund în solul religiei. Umanitatea și echitatea nu va fi durabilă, numai de nu-mi va dicta mie legea divină: *»Să iubești pe aproapele tău ca însuși pe tine«*. (Matei XIX 19). Respectul autorității se va surpa repede, numai de nu voiu zice cu sfântul apostol Pavel: *»Cine se împotrivesc stăpânirii, se împotrivesc rânduelii lui Dumnezeu, iar împotrivorii vor lua osândă asupra lor«*. (Romani XIII 2). Când Napoleon I. în Franța furioasă a voit să restabilească ordinea descompusă, a promulgat în lege: *»Franța crede iarăși în Dumnezeu«*. Asta însă e atât, cât în viața socială a recunoaște fiascul etice pur umane.

Consecvența finală din toate acestea este deci: Dacă școala vrea să rămâie pe culmea menirii sale și pe elevi doarește să-i instrueze *pe seama vieții* — religia nu numai că numai că nu-i permis să lipsească din planul analitic și din orariu, ci din contra trebuie să formeze partea esențială a planului de învățământ. Iar acela cari tind spre excluderea religiei revelate sau cari numai în morala pur laică, adică în etica socială caută surrogat în schimbul ei, acela școală o smulg de pe culmea ideală, aceia sunt stricătorii pedagogiei.

IV. Etica socială.

Oportun e să întuim de mai aproape celebra etică socială. În programul școlaelor liberale franceze citim că, menireu fixată a acestora este să ofere educație științifică-tehnică și pe elevi să-i instrueze la virtuți umane generale și la moravuri firești în afară de cadrele Bisericii și creștinismului, *Etic noua Evanghelie comentarul exegetic al "Drepturilor umane în sans revoluționar. Un cetățean patriotic, bun, — cu sentiment republican — aceasta să fie fructul și idealul școlaeli libere.*

Ei bine! Programul acesta l-au schimbat pe bani mărunți manualele corespunzătoare. În „Manualul de instrucție laică” elevul mic citește îndată la prima pagină: *„Ce este Dumnezeu?”* Și răspunsul; *„Nimic nu se știe despre El”*. Pe pagina următoare elevul vede pe Domnul nostru Christos desenat într'o mușcă de jidov ordinar, urât, cu caftan. În față cu acesta stă ca splendid contrast un om liber, divinizat; o figură de bărbat complect nud între locomotive, mașini rotative, baloane și instrumente de telegraf. Și inscripția arogantă: *„Omul în gloria sa”*.

Să întuim deci pe acest om în gloria lui, dar nu pietat, ci așa precum iese din școala liberă, pe arena vieții, viu. Cu aproximativ două decenii înainte de asta liberalul francez Eduard Villey rezultatele eticei laice le-a schițat cu următoarele cuvinte: *„Înfiorător se arcă numărul criminalilor tineri. Impreună cu sentimentul religios în pătre este la copii percepțiunea cinstei și autorității către părinți... Un așa copil însă, care n'a învățat să cinstească pe părinți, nu se va supune nici autorității publice. Consecvența acesteia este decadența generală a cunoștinței de datorie, în urma căreia apoi rezultă grosolanția gradată a poporulul întreg. AȘADAR EFECTUL EDUCAȚIEI POPULARE IRELIGIOASE ESTE INJOSIREA CARACTERE.*

LOR. Școala liberă a educat un popor fără onoare, hârnicie și fidelitate, un popor, în care nu există credulitate, nu este mai mult conștiință». („Hofer Anzeiger“ Nr. 115. 1912),

Așa se relevă în realitate acel om în gloria sa proprie, abstras delă scopul final și delă Dumnezeuul său. Avocatul parisiian Henri Robert în 1913 a ținut o conferință despre criminalitatea tinerilor și pe auditorii săi incremenți i-a surprins cu statisticile uluitoare: În Franța în 1905 au condamnat pentru ucidere 274 oameni și a patra parte a acestora (65) au fost minori. În 1907 deja 24.000, iar în 1908 — circa 27.000 minori au stat înaintea tribunalului. Dela anul 1898 până la 1909 exclusiv în Paris 5.000 băieți au tribuit să se închiză pentru vagabondaj și 16.000 fete minore pentru prostituție. Și cauza principală a corupției tineretului — conform confesiunii sale — e criza educației populare, școala, din care lipsește Dumnezeu și religia. „Dejeaba» — zice el — „religia nu se poate omite la educație. Credința e frâu indispensabil, fără de ea numai o generație coruptă asmuțăm societății”.

Nu-i mirare, dacă deja înainte de războiul mondial niște spirite autoritare au protestat în Franța contra școlii libere. Astfel s'au născut operele nemuritoare ale lui Bourget. Iar membrul Academiei Franceze, René Bazin, în 1912 în paginile revistei „Echo de Paris” a publicat un foileton de mare senzație. „La cruelle laïcité” a fost titlul articolului, în care protestează în numele poporului întreg francez contra vandalismului moral al școlii laice și pe părinții creșteni îi agită cu următoarele cuvinte: „Dacă copiii voștri se reîntorc acasă cu știința de scris, citit și de socoală, dar fără cunoștință de Dumnezeu, să știți că au jefuit delă voi o bună porțiune de libertate, cea mai prețioasă: libertatea religiei. Dacă bisericile voastre se înalță în sus melancolic și fără dangăt de clopot sau prin mâni arbitrare rămân închise, adușeți-vă aminte că cu asta au răpit delă voi o bună porțiune de speranță. Și când din țara voastră izgonesc pe călugări și pe măicuțe, cari v'au învățat, v'au îngrijit pe voi și s'au rugat pentru voi: să nu uitați că cu asta au furat delă voi o bună porțiune de iubire, încă cea mai rară, căci nu se poate plăti. Și dacă în fine în casele noastre bagă pe furis gazete necredincioase, pamflete imorale sau tablouri impudice, să vedeți clar, căci atunci cinstea căminului vostru — căci inocența copiilor voștri și demnitatea mamei e riscată. Să știți că inamici de moarte vă sunt aceia, cari ologesc sufletul vostru și al iubitorilor voștri». (Allgemeine Rundschau 28 IX 1912).

Tonuri lamentabile sfâșietoare de inimă sunt aceste dintr-o țară, unde ateismul e conducătoarea idee de Stat, unde necredința în școală își profesează cele mai cumplite orgii. Acel neam loial francez, care oarecând a donat țară patriarhului Romei; acel neam cavalier francez, care a inițiat cruciațele; acel neam francez fidel de credință, care a sacrificat atâta monedă și atâta sânge de om în misionari, popoarelor barbare în cele cinci continente; acel neam francez glorios, acum și-a negat trecutul, când pe fiii săi în școala pur laică îi instruește oficios spre ateism.

Dar Loja francmasonă știe ce face. Tâmpirea sentimentului religios și moral contrabalansează în inimile tinere idealismul creștinesc adus de-acasă. Din școala cea laică, nu vor ieși în toful vieții nici apostoli, nici martiri. Ei bine, dar exact asta le trebuie cavalerilor Lojei francmasonice: o nouă generație impotentă, inertă, pitică, pe care o vor entuziasma nu ideile scânteietoare, fulgerătoare, ardente, ci doar iritația ademenitoare a deliciilor; care se va coborî de pe culmea idealismului nobil și va sorbi lacom bucuriile triviale ale prezentului. Căci din așa generație pitică jună, numai generație pitică virilă poate deriva, care apoi cu mâinile în sân, indiferent va privi, cum vor clinti temelile de stâncă ale creștinismului. La văzul unei generații pitice va fi lesne apoi să se distrugă altarele, să se aducă legi separative, să se facă pribeagă preoțimea și să se confişte avuțiile bisericesti, precum s'a întâmplat de fapt în Rusia sovietică. Deoarece unde nu este putere, acolo nu este rezistență, opunere. Și unde nu este opunere, acolo necredința își profesează liber orgiile sale.

Această concepție francmasonă a demonstrat-o surprinzător consecvența. În 28 Martie 1882 și în 30 Octombrie 1886 au adus în Franța legile școlare, cari în loc de etica cea creștină au prescrip morala generală laică „în care fiece consimte”. Iar proiectul de secularizare și legea de separație obiar atunci a trecut prin parlamentul francez și a intrat în vigoare de drept, când tinerii absolvenți ai acestor școli noi laice au dobândit drept de alege. A izbucnit atunci lupta culturală. Bătălia a repurtat-o Loja francmasonă și în bătălie moment decisiv a fost secularizarea sufletului pueril. Lojele francmasonice au pronunțat lozincă: a smulge pe copil de sub influența religiei, să se secularizeze sufletul lui prin aceea,

că studiul religiei și etica cea creștină o vor zvârli din școală.

Fie acest faliment de educație franceză avertisment nou și celorlalte țări.

V. Morală fără de Dumnezeu.

După cele premerse putem declara curajos teza: *fără de religie nu se poate educa pentru viață elevul*. Exemplul francez și sovietic arată concret, că anarhie morală este fîntîna a toată educația morală, care nu se sprijinește pe voința divină eternă.

Ia să luăm numai nițel sub control obiectiv acel catehism etic oficios interconfesional francez, din care în școlile primare elevii învață viața. Despre baza vieții sociale, despre iubire, citim următoarele puncte: *„In urma firii noastre trebuie să iubim două grupuri ale omenilor: 1) Pe binefăcători. 2) Pe compatrioți. 3) Apoi trebuie să iubim pe fiecare alt om, și dacă nu-i francez. 4) Însă, nici cugeta nu se poate la aceea, ca să-i iubim pe aceia, cari au insultat pe Francezi și în Elzas-Latbanugia asupra pe consănenții noștri. 5) Dela aceștia trebuie să răpim pe frații noștri. 6) Altmînei în față cu ei nu trebuie să răsplătim răul cu rău, fiindcă aceea ar fi faptă nedemnă de un Francez.*

Uite o mică gustare din secretele eticii fără de Dumnezeu. Aci se oprește brusc funcția minții omului. Cum își imaginează dănsul educația morală? Oare cu principii, cari împreună cu partidele politice subzistă provizoriu sau cad, vor ei să der copilului sprijin solid și neclintit spre aranjarea vieții?

Să presupunem că într-o așa școală laică pe un elev colegii lui îl surprind cu minciuna. Oare ce va face acum educatorul? Va declara poate: „Băieți, nu-i permis a minti”? Sau doar va desvolta sofistic în față lor că minciuna pe om îl succese în contradicție internă și pentru aceea este lucru urît? Atari motive nicidecum nu impun elevilor. Dar dacă învățătorul acum le va vorbi despre un Dumnezeu pretutindeni prezent și atotștiutor, al cărui ochiu vede și cugetele cele mai secrete, dacă le va istorisi lor despre Anania și Safira, pe cari Dumnezeu pentru o minciună i-a pedepsit cu moarte: dacă le va nara lor despre sfinții martiri, cari pe prețul unei minciuni nevinovate ar fi scăpat lesne de torturile cele mai mari, dar n'au făcut-o aceea: ce brazde adânci va ara cu ele în sufletul elevilor, pe cari nu le va inmlăștina nici nisipul vieții de mai târziu.

Ori să cugetăm : învățătorul vrea să infiltreze în sufletul elevilor datorile către părinți. Intreb : cum să se apuce de asta în școală, din care au exclus instrucția religiei creștine ? Să le aducă doar în discuție teza generală : Părintii voștri au făcut mult bine vouă, asadar pentru asta datori sunteți să vă supuneți lor și să-i ascultați ? Ori să le vorbească lor despre cutare Ionel, care a deplâns pe stigletele lui sucombat și care desigur va lăcrima încă mai bine la catafalcul părinților săi ? Ce anostă exemplificare ar fi asta ! Dar dacă acum catihetul preot le va vorbi lor despre Nazariteanul Prunc Iisus, care în toate s'a supus părinților Săi ; dacă le 'va istorisi lor despre tinerul Tovit, care în tatăl său a cinstit pe locuitorul lui Dumnezeu și s'a supus lui de aceea, pentru că în sine s'a cugetat astfel : *«Ceea ce tatăl meu poruncește aceea este porunca Ta, o, atotputernice Dumnezeu!»* — atunci în sufletul elevilor se vor statornici cugete, sentimente și determinări valabile pe o viață întreagă și pe părinții lor îi vor intui cu alți ochi.

Morala școlii ireligioase nu poate da merinde suficientă pe o viață întreagă. Cei mai mulți copii deja în etatea de 12—16 ani ies în viață, vâltoarea vieții amenință cu naufragiu credința lor, morala lor. Vin agitatorii democrației, comuniști, eretici și aceia încep a-i instiga la revoltă în contra ordinii sociale existente. Vin liberucuetătorii, emancipații, necunoscători de Dumnezeu și de lege, cari vor să-i înhațe cu sine înșși împreună în mocirla corupției. Vin ademențarii și cu cântec de sirenă îi momesc în abis. Vine proza vieții și răstoarnă castelele de carton ale visurilor de copil. Vine grija palidă și cercetează cocloaba lor mizerabilă. Vine boala și-i doboară dur la pat. Vine moartea și cu mâna-i osoasă se întinde spre ei. Doamne Dumnezeu ! de unde să-și procure bieții oameni vigoare și demnitate umană pentru purtarea vieții, dacă din școala ireligioasă i-au concediat cu mâna absolut goale și fără cunoștința unei lumi ideale ?

O așa etică, care pretențiile sale le bazează nu pe Dumnezeu și nu pe lumea cealaltă, poate corespunde eventual provizoriu, până când problemele mari umane amurgesc în ceața viitorului depărtat ; dar pe arena vieții vizavi cu experiența se constată a fi netrebnică spumă de săpun. Viața privată umană chiar așa, precum întreaga ordine socială n'are sprijin mai puternic și mai indispensabil decât creștinismul pozitiv.

Pentru aceea, ceice vor să-l selecționeze acesta din școală, sunt inamici lor înșiși, inamici semenilor lor. În curând sigur în jurul școlii se va porni lupta cea mai vehementă. Lupta aceasta vom să-o purtăm glorios.

În lupta aceasta cu toții trebuie să ne aliem într'o falangă irezistibilă: preotul, învățătorul și poporul creștin deopotrivă. Noi nu vom să așteptăm acel moment, când stările franceze și sovietice ar fi să treacă peste granița noastră. Contracurentul trebuie să-l innăbușim în germenul său. Părintele are drept la fiul său. Dacă statul a introdus obligativitatea învățământului, tot el să dea garanță părintelui cu privire la aceea, că școala nu va strica ceea ce a edificat precum educația familială: creșterea creștină.

VI. Proiecte francmasoniste.

Încă ne aducem bine aminte de lupta nobilă și cerbicoasă a domnului Nichifor Crainic, ce a inițiat-o demn și autoritar în „Calendarul”, zugrumat deja, contra francmasonilor”, dela noi, cari au pretins concret și franc ștergerea instrucției religiei în școala populară și medie. Asta fusese la noi prima năvălire mai tare a logei contra școlii creștine.

Atacul atunci nu s'a putut desvolta. Vrednicii învățători cu sentiment creștinesc și părinții creștini au sufocat atacul în gemenul său. Ce au voit adică francmasonii? Într'o țară creștină, cum e România, au voit, ca, învățătorii creștini să zvârle creștinismul din școlile creștine. Acesta a fost atentat contra lui Dumnezeu, care are drept absolut la sufletul copilului-elev. Atentat contra Patriei, — fiindcă francmasonii au voit să surpe fundamentul subzistenței sale de optsprezece secole: creștinătatea ei. Atentat contra părinților, a căror laboare părintească școala ireligioasă ar fi stricat-o, ca grândina munca grădinarului. Și lângă acest atentat triplu francmasonii ar fi având ambiția de a-l comite și al patrulea contra copilului, cărui școala ireligioasă l-ar nega directiva chiar acolo, unde este cea mai necesară aceea în formarea inimii și caracterului, ceea ce fără normele de validitate eternă ale credinței și moralei creștine e imposibilă.

Reacțiunea atunci a obținut rezultat complet favorabil. În poporul nostru a fost încă atâta iubire creștină către sufletul copilului, ca „excepționalul” să fie solidar. Toată țara a protestat, exprimându-și convingerea neclintită, că fără religie

nu este educație, că un neam ireligios e caricatură, că o Românie după 18 secole ar deveni monstru.

La văzul unei atari mișcări impozante francmasonii au aflat de bine să-și retragă vântrelele și problema deocamdată să-o suspendeze depe ordinea de zi. La primul conflict a învins încă așadar energicul sentiment creștinesc, care a apărut sufletul copilului și a apărut dreptul neprescriptibil către copil al Prietenului divin al copiilor, Iisus, care zice: *„Lăsați copii și nu-l opriți pe ei ca să vie la mine, că a unora ca aceștia este împărăția cerurilor”*. (Matei XIX 14).

Să nu cugetăm însă că acest eșec i-ar fi indispus definitiv pe frații logei francmasonice. Numai aceea au constatat în el că terenul nu-l încă preparat pentru primirea ideilor corupătoare de copil. Pentru aceea au trâmbișat lozincă: a frământa familia și a abține pe învățător. Ei bine, corupția familiei presa o execută cât mai sistematic. Unele ziare nutresc ura religiei în clasele inferioare populare cu niște articole consecutiv antibisericești. Iar alte gazete în clasele intelectuale răspândesc indiferentismul cel mai extrem față de religie.

Abtențiunea învățătorilor e în curs. Deja înainte de războiul mondial au efectuat eforturi enorme pe acest teren, inspirăți de niște idei nostime, absurde, ca acestea: *„Poporul nostru nu poate ajunge în poziție demnă de om între celelalte neamuri civilizate până atunci, până când n'a scuturat depe sine benetele superstițiilor milenare considerate sfinte... Credința și etica pur confesională trebuie să se elimineze din școală”*. Interesant e că deja primul paragraf al „Regulamentului” proiectat pentru „Reuniunea Liberă Didactică Română” se începe astfel: *„Mărturisim de cea mai importantă fervoare a noastră statificarea și laicizarea instrucției publice dela gradul cel mai inferior până la cel mai superior, așa, ca spiritul confesional să se excludă perfect din școală. Asemenea credința și etica cea confesională să se excludă din școală, Locul acestuia în școlile primare și în clasele inferioare ale școlilor medii să-l ocupe etica umană generală, pe care exclusiv profesori și învățători laici să-o instrueze”*.

La aceste precizări concrete nu avem ce să anexăm ca interpretăție. Incontestabil e că recrutarea sistematică a învățătorilor subț stindanrd francmasonist este în curs. Rezultatul nu ni-e permis să-l desconsiderăm. Cu deosebire învățătorii urbani acționează — clandestin încă — în spiritul francmasonilor. Iar acest spirit nu poate fi dubiu. Așa de exemplu în

Rusia-Sovietică, precum și în alte state streine, se manifestă deja în brutală ură față de religie. Spre avertisment va fi bine să fixăm aci un caz notoriu pe care consilierul german Egelhaaf îl narează în *Zeitfragen* (1907).

„În timpul din urmă se întâmplă așa lucruri, pe cari mai înainte le-am fi considerat imposibile. Un învățător rural pe fiecare elev, care a cutezat să umble la liturghie sau mai cu seamă să se miruite, l-a amenințat cu aceea că nu va primi testamentul de finea anului. S'a întâmplat că o fetiță de 7 ani s'a dus la liturghia duminicală. Luni în școală învățătorul a tras-o la răspundere, de pedepsă o face să se pe masă și să reciteze Tatăl nostru. Fetifa începe: „Tatăl nostru...” -- „Cum așa -- o întrerupe învățătorul -- tatăl tău este în cer? Doar adineori l-am văzut pe uliță!” Toată clasa râde cu bohof. „Pâinea noastră cea spre ființă de dă-ni-o noăd astăzi...” Cum? Tatăl tău nu-ți dă fie zilnic pâine? Doar e brutar...! -- Hofof general -- mistica se sufocă în rușinea sa, dar trebuie să reciteze până la finis rugăciunea, între timp clasa înfreagă se delectează pe conful ei.

Dumineca următoare fetifa merge iarăși la liturghie. Luni iarăși trebite să se urce pe masă și să reciteze: „Născădfoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-te, cea de plină de daruri Marie” -- începe tremurând. „Uite, dar cunoști tu pe mulțea aceea, că o felicită? Doar numai pe de aceea obișnuim a-i saluta, pe cari îi, cuncastem. La asta însă se ridică un hăiat de zece ani și grăește astfel: „Domnule învățător! Ceeace faci Dumneata, aceea este foarte rea faptă și mama fetifei asta n'o va permite...” -- Jos cu pălăria înaintea cavălerului mic -- încheie Egelhaaf -- care a cutezat să vie în ajutorul colegel sale strămtorafe și acelui om imperlinent, hădăran, care abuzase așa rușinos de vocațiunea sa, a cutezat su-i spue în safă, ca ce este el”.

Iată aci se desvoltă cutezanța învățătorului inconștient. Bine zice fratele Lojei francmasonie maghiare Somogy Béla: „De douăzeci și unu de ani în școala rurală totdeauna am instruit ce am voit și aceea o poate instrui fiecare, pentrucă jandarm totuș nu se poate pune lângă învățător”.

Adică în rezultat final totuș numai de învățător atârnă totul.

VII. Șarlatan sau artist?

Cineva mi-a spus că, dacă învățătorimea română s'ar grupa sub stindardul radical-progresiv, ar fi numai o problemă a subzistenței. De fapt însă asta ar fi înjosirea sintezei spiri-

tuale a învățătorimei noastre. Căci apărarea intereselor materiale nu poate fi scop exclusiv al unei reuniuni didactice. Dar cei mai mulți învățători pășesc plini de idealism pe câmpul de luptă al vieții: în școală vede factor de cultură, în sine însuși purtător de cultură — fiecare învățător conștient de vocațiunea sa. Învățătorul îndată în primul an al activității sale profesionale își dă seama de problema mare: de problema importantă a raportului dintre școală și religie. Așadar când alege reuniunea sa dintre cele multe, alegerea lui primordială o determină simpatia sa către această mare problemă. Astfel s'au înființat variate societăți, reuniuni și asociații învățăto-rești, cari reprezintă totatătea opinii universale.

Avem să recunoaștem că în prezent a aparține la cutare asociație confesională, cum e bunăoară *„Oastea Domnului”* sau *„Aurul”*, — se necesită nițel martiriu din partea învățătorului. Fiindcă vin colegii mărturisitori ai altei opinii universale cu obiecțiuni anoste și odioase: *tutela clericală, patentizare bisericească sistem dogmatic impus*. Vin metaforele elocvente sau pișcăturile răzoase despre *mirosul de tămâie*, despre *fusta parohului*, cari au clințit deja multe suflete debile.

Ei bine! Țări balauri de hârtie n'au să sparie pe un bărbat integru. Dacă sigilarea diplomei învățătorului din partea Statului nu e tutelă, ci sorgintele de autoritate a învățătorului: cine va blăfema recunoașterea autorității bisericești cu pecetea tutelei spirituale? Iar patentizarea bisericească este cea mai mare glorie a unui învățător creștin. Pentrucă aceea nu-i alta decât împărtășire în misiunea superbă, pe care învățătorul neamului omenească a precizat-o cu aceste cuvinte: *„Drept aceea, mergând învățați toate neamurile...”* (Matei XXVIII 19, 20). Iar acea forță de dogmă, care pentruce să fie noțiune teribilă? Poate Statul n'are forță școlară? Și dacă obligativitatea învățământului public este binecuvântare: pentruce dogma — obligatoarea lărgire în infinit a orizontului nostru spiritual — să fie blestem cu considerație la elev? Forța de dogmă nu-i altă decât forța de învățământ a lui Dumnezeu, ca la El să umblăm în școală. Singură dogma dă opiniei noastre universale temelie aceea de stâncă, despre care exclamăm triumfător cu sfântul apostol Pavel: *„Știu cui am crezut — lui Dumnezeu”*. Tabăra adversară pipăie însă în întuneric. Cei luminați la fiecare problemă a vieții sunt forțați să mărturi-

sească cu virchov: »*Ignoramus et ignorabimus*«. Nu știm și nici nu vom ști niciodată.

Pentru aceea într'adevăr nu este rușine a fi învățător creștin. Nu-i rușine a mărturisi sincer și loial principiile de educație creștină. Aceste principii au educat omenirea de două milenii și totdeauna cu succes.

Asta însă e numai partea negativă a problemei. Învățătorul creștin n'are motiv să se rușineze de principiile sale creștine, dar la care mii de cauze ca de acele să se alipească sgârcit. Adică învățătorul este mai mult decât un pupitru de oărti ambulant, mai mult decât o pâlnie vie de cunoștințe. Învățătorul la o așa ocupație individuală, ca subsistența școlii, trebuie să plaseze ceva din sufletul său propriu, din însăși individualitatea sa personală în instrucție. Ei bine, chiar religia este aceea, care individualității umane împrumută armonie perfectă în toată direcția. Firește numai atunci, dacă religia a devenit chestie psihică, cea mai intimă convingere și nu împlinește numai rolul culisei teatrale, ce înainte de amiază se uzează, după amiază se zvârle aparte, ca la o scenă se situează drept, la alta pieziș. Instrucție despre lucruri religioase fără convingere internă — e scamatorie.

Dar dacă religia a devenit convingere internă vie, atunci învățătorul nu e mai mult pâlnie de cunoștințe, nu emese-riș, nu cărpaci, un șarlatan, ci artist educator. Căci religia îl va promova pe el în mai mare artist decât Phidias, doar cu dalta religiei din sufletul pueril se poate ciopli prototipul lui Dumnezeu. Învățătorul deci trebuie să se lipească sgârcit de credința sa, ca să nu fie șarlatan, ci să fie artist de educație.

Însă, nu numai vocațiunea, sa îl indică pe învățător la principiile religiei, ci și lumea-i psihică caracteristică, acele speciale raporturi de viață între cari decurg zilele lui. Tinerul candidat de învățător, școala normală o părăsește plin cu insuflețire. Ca un Cezar pornește să cucerească lumea. De unde provine totuș faptul că deja după câțiva ani insuflețirea învățătorului pentru vocațiunea sa se coboară la punctul de îngheț, la zero? Poate nu-i suficient de solid fundamentul material, ca să suporte edificiul idealurilor zgârie-nor? Ei bine, atât e sigur că pentru lupta materială omul nu lesne scapă din eșecul ideile mari. Pentru aceea interesul Statului și societății este să asigure subsistența fără preocupare a învățătorului. Dar sigur e și aceea că starea bună materială încă

nu dă idealuri și că găsim cu bine mai mult idealism în colibe decât în saloanele palatelor cu trei caturi.

Nu intrată păsul material îl îndispune pe învățător și pune surdina pe corzile însufletirii sale, cât mai vărtos proza vieții. Monotonia vieții, surmenajul intelectual, lipsa societății corespunzătoare, explicațiile eronate din partea părinților sau colegilor și nu odată poate ediția mai nouă a cazului învățarului roman Cassian, pe care conform analelor martirilor elevii l-au străpuns mortal cu ascuțitele stiluri de ardesie. Aceste suferințe psihice răcesc văpaia însufletirii și diminuează definitiv în învățător idealismul pedagogic.

Acum dar în cazul cutărei osteneți psihice numai religia poate picură vigoare, curaj, perseverență și voie bună în sufletul descurajat și desperat al învățătorului. Căci acei educatori, cari uneori, din când în când, mai privesc și la cruce, luptă de partea aceea norocoasă, asupra căreia de sus se revărsă binecuvântarea divină în snopi de raze: *»In acesf semn vei invinge«*. Un învățător religios vletuitor din credință va învinge toată osteneala, scârba, indispoziția și nu lesne va deveni posemorit uritor de lume.

Pentru aceea învățătorii creștini să fie numai sgârțit arvuna credinței, speranței și iubirii lor: Sfânta Cruce. Să iasă de partea religiei cu încredere pe arenă în cea mai mare luptă spirituală a prezentului — pentru copil. Căci *copilul și crucea* — aceste două simboluri, dar nu unul fără de altul, sunt idealul învățătorului creștin. Aceste două să fie tot programul didactic al viitoareii societăți creștine. Să credem în conexia intimă a acestor două. Să credem în indispensabila energie pedagogică a religiei crucii.

Religia nu suprimă idealurile umanistice școlare, ci împinge mai sus scopurile de educație. Crește însă și omul simultan cu scopurile mai înalte. Religia este cel mai eficace aliat al părinților și învățătorilor în acea laboare grea, ca în viață să trimită oameni armonioși, tari de caracter și pregătiți pentru orice luptă.

Dr. Căp. T. Dr. Potcaș.

Corelația dintre mișcare și gândire la copil

Tendința oricărei ființe de a se hrăni, a se mișca și a-și ocroti corpul, creiază necesitatea construirii diferitelor aparate care s'o pună în legătură cu mediul înconjurător în condițiuni favorabile. Funcțiunile cari contribuiesc la stabilirea acordului în raporturile dintre organism și mediul înconjurător, formează viața de relație. Superioritatea vieții de relație, este în funcție de gradul de dezvoltare al sistemului nervos. Pentru aceea, viața de relație la animale este foarte uniformă, iar la oameni, foarte variată. Instinctul social, prin influența lui, a favorizat multiplicarea formelor de manifestare a vieții de relație la om, până la cea mai înaltă treaptă, necunoscută nici unei specii de animale până astăzi, anume gândirea exteriorizată prin grai sau limbaj. La excitația unui stimul, toate ființele reacționează, însă nu toate la fel. Modul de comportament al animalelor este redus la acte reflexe și instinctive, pe când al omului este un complex de senzații, intuiții, judecăți, sentimente, volițiuni, etc. Acest fel al omului de a se comporta, se înțelege că este întrebuițat mai des în raporturile cu oamenii. Pentru a-și exprima atitudinile interne, ori pentru a le masca — cazuri de nesinceritate — omul întrecuținează acel instrument social mai sus pomenit, limbajul. Formă de exprimare a atitudinilor interne, poate fi observată și la animale și păsări, prin gesturi, sunete sau țipete reflexe, formând ceea ce psihologia numește limbaj natural, primitiv. Omul însă posedă limbajul într'un aspect superior, este vorbirea propriu zisă, vorbirea articulată, ordonată, care a dat naștere stilului. „Într'adevăr, pentru enunțarea celor mai mici lucruri, trebuie ca gândirea să devină o acțiune, exprimându-se prin vorbire, trebuie ca aceasta să devină uneori pătrunzătoare, energetică, voluntară, alteori vibrantă, pasionată, umilă, rugătoare, adesea ipocrită” spune Charles Bally.

Pentru a ajunge la această formă de exprimare a gândirii, omenirea a trecut prin multe stadii, pe cari copilul su-

pus legii „Ontogenia repetă filogenia”, trebuie să le străbată în cursul dezvoltării sale mintale și fizice. Astfel, noul născut este sclavul viscerelor. Toate manifestările sale sunt motivate de nevoile vieții vegetative, copilul trăește în stadiul actelor reflex organice. Aceasta se datorește faptului că la naștere, copilul nu are mielinizat decât măduva spinării, zona mirosului, a gustului și a tactului. Din această fază, se ridică în raport cu procesul de mielinizare al centrilor corticali motori. Explorarea spațiului din jur se face încet și treptat cu ajutorul simțurilor. Când intervine colaborarea creierului mic și s'a făcut mielinizarea căilor piramidale, copilul se ține pe picioare și începe mișcările simetrice. Centrii coordonatori și centrii asociațivi au intrat în acțiune. Copilul începe să înțeleagă și să utilizeze limbajul în mod conștient. Acest fenomen, spune Delacroix, nu se efectuează pe baza unui simplu raport între cuvinte și lucruri, ci pe baza unei integrări a percepțiilor, proces care presupune intervenția experienței trecute. Și dacă acest fenomen nu poate fi destul de bine observat, este pentru imperfecțiunea mecanismelor fizice ale copilului și pentru instabilitatea conduitei lui, continuă Delacroix.

De fapt, tot ce achiziționează copilul în acest stadiu, este umbrat de animismul care-l face să se înțeleagă cu jucăriile sale, mai bine decât adultii; egocentrismul care-l face să-și creeze o lume după viziunea sa și de sincretismul care nu permite analiza succesivă a diferitelor dificultăți ce i se prezintă. Pentru el, cuvântul „mamă” poate însemna: „uite mama!” ori: „mamă, mi-e foame!”. Lipsa de cuvinte, nu însemnează că copilul nu gândește. Sunt copii cu cari ne putem înțelege minunat, chiar și atunci când abia rostesc câteva cuvinte. Chiar surdo-mușli — cari nu sunt și debili mintali — au o mentalitate asupra căreia se poate influența cu folos prin gândire și înțelegere.

Preyer susține că copiii gândesc chiar înainte de a cunoaște înțelesul cuvintelor. „Ei dispun de o funcțiune de înțelegere ereditară, chiar înainte ca simțurile să intre în activitate. Noțiunile neereditare, nu se formează decât după primele percepții, primele experiențe. Ele s'ar asocia cu noțiunile primitive, mulțumită căilor de asociație și aceasta înainte de perioada când copilul începe să vorbească”.

Helmholtz, recunoaște că funcțiunea logică apare la co-

pil odată cu începutul activității sensitive. El le numește aceste funcțiuni, „concluzii mute, fără cuvinte”. Tot așa Mazel, susține că înainte de a dispune copilul de instrumentul său fonator, știe să-și exprime ideile prin gesturile mâinii drepte. Chiar mai târziu când copilul reușește să se exprime, însă nu destul de perfect ca pronunțare, el va folosi gesturile ca mijloace de expresiune. Mișcarea și mâinile pentru copil, sunt ca și vocabularul pentru adult. Pentru unii copii, aceasta durează până în primele zile de școală. Primele convorbiri cu învățătorul sunt însoțite și uneori chiar înlocuite prin gesturi cu mâna ori cu capul. Aceste manifestări nu ne îndreptățesc să depreciam nivelul mintal al copilului, ci ele ne indică cum copilul nu poate spune tot ce gândește. Meritul educatorului constă în a descoperi cauza acestei lipse de cuvinte, datorită mai întotdeauna unui mediu social neprielnic în care a trăit copilul, ori unor experiențe nepotrivite. Va cultiva limbajul copilului, vorbind el însuși clar, corect, atât ca structură gramaticală, cât și ca exprimare afectivă și intelectuală. Să evite mai ales deformarea cuvintelor ori frazelor adresate copilului, cu gândul de a fi înțelese mai ușor. Să dea copilului posibilitatea de a observa lucrurile, a le înțui și a lega în gândire, cuvinte corespunzătoare imaginii lor. Să obișnuiască copilul a-și exprima sentimentele și ideile prin cuvintele cele mai potrivite. Ca exerciții de antrenament vor fi puși copiii să povestească, să descrie, să întrebe. În lecțiile de recitări, în compozițiile orale și scrise, se va spori vocabularul și se va insista asupra vorbirii propriu zise, ajutând formarea unui început de stil. Asocierea gesturilor și atitudinilor corporale la vorbele corespunzătoare, ne va ajuta să facem și din limbajul copilului un produs artistic.

Th. Petrila

învățător la școala de aplicație de po
lângă școala normală „Iosif Vulcan”
din Oradea

PARTEA OFICIALĂ

Ordinile din acest Buletin, vor fi întregite de fiecare director, directoare de stat și confesional, comunicate tuturor colegilor dela școala respectivă și rezoluite întocmai

No. 5154 | 1936 Reținerea de 5%, făcută din salariul pe luna Oct., precum și aceia ce urmează a se face din salariul de pe luna Nov., pentru a nu fi interpretată drept abuz, jinem să dăm următoarea lămurire: Anul acesta s'a început construirea Ofelinatului pentru copiii de învățători, în localitatea Predeal — dar fondurile pentru completa terminare fiind epuizate și nexistând nici alte posibilități pentru realiza lor, On. Min. a făcut un apel generat învățătorimii din Bihor, adresat la sentimentul de ajutor reciproc, pe care l'a lansat prin organele în subordine. Considerat de fiecare, că ridicarea acestui locaș, este călăuzită de un scop înalt, suntem îndreptățiți să credem că nu se va găsi nimeni care să nu și dea obolul din toată inima. E just că salariul corpului didactic a fost amputat, în atâtea rânduri, dar nu e mai puțin adevărat că tol învățătorimea a fost cel dinlău exemplu de buvăvoință și înțelegere — atunci când a fost vorba de un apel la sentiment. Chiar dacă vremurile grele prin care treceau impuneau o luptă pentru apararea și menținerea dreptului, de existență — învățătorimea convinsă de sacrificiul pretins — a cedat. Cu aceste câteva cuvinte, credem că am justificat reținerea făcută, iar eventualele convingeri că sumele au fost îndrumate cu destinația pentru care s'a făcut apelul — se va justifica prin chitanța de depunerea a Băncii Naționale.

No. 5155 | 1936. În vederea comemorării zilei de 1. Dec. întregul corp didactic este rugat a depune toate stăruințele ca programul acestei sărbătoriri să fie alcătuit în așa fel încât să realizeze cel mai înalt grad de afirmare națională.

Slujitorii școlii românești, dela care țara a așteptat și așteaptă — cu prilejul acestei sărbătoriri prin cuvinte pornite dela suflet — să arate drepturile noastre sfinte asupra Ardealului, iar de aci, cântecele patriotice, jocurile românești și recitățile să formeze năunghiul care să impună caracterul nostru național. Toate

asociațiile culturale existente în comuna d-v se pot uni în programul serbărilor pentru comemorarea acestei zile. În comunele unde străjeria este organizată, se vor face defilări și seara șezători

No. 3525 | 1936. Ca urmare ord. On. Min. nr. 182450 | 636, Vă facem cunoscut că, în comunele absolut sărace, unde părinții copiilor sunt duși după muncii în alte părți d-nii înv. vor utiliza manualele vechi. Acolo, unde sau procurat manuale noi rabatul provenit, să se deponă imediat la Banca Națională, cunoscând că din acest fond se vor da ajutoare copiilor săraci.

No. 3525 | 936. Reamintim din nou că sumele rezultate din rabatul obținut la procurarea manualelor didactice, dela școala d-v să se deponă în sucursalele Băncii Naționale, cunoscând că orice întârziere va atrage după sine sancțiunile disciplinare.

No. 4902 | 936. Ținând seama de rolul cercurilor culturale este în primul rând pregătirea și perfecționarea membrilor corpului didactic și cum problemele ce se pun conducătoarelor dela școlile de copii mici sunt cu totul deosebite de cele ale școlii primare, Vă rugăm a lua măsuri ca în localități unde sunt cel puțin opt conducătoare să formeze un cerc aparte de al învățătorilor dela școlile primare. În ședința de constituire vor înțocmi programul de lucru cu problemele specifice acestor fel de școli pe cari îl vor spune aprobării D-v.

Oradea, la 17 Noemvrie 1936

Rev. Școlar:
A. Sorescu.

Șeful biroului:
I. Păun.

Revizoratul școlar Beiuș.

No. 5004 | 1936. Se pune în vedere tuturor învățătorilor din raza revizoratului școlar Beiuș, cari împlinesc la 1 Ianuarie 1937, noi termene de gradații, să ne înainteze cererile necesare, cel mai târziu până la data de 25 Nov 1936

Cei cari nu se vor conforma prezentului ordin, și nu-și vor înainta cererile în termen, vor fi omiși de pe tabloul care se va alcătui în acest scop.

No. 4779 | 1936. În urma adresei No. 4351 | 1936 a O. E. T. R pentru luna Decembrie a. c. se vor chema la cursuri de străjerie, centrul de îndrumare Sf. Gheorghe, numai învățători din revizoratul Bei ș. Învățătorii cari doresc să urmeze aceste cursuri să ne trimită imediat adeziunea spre a putea întocmi tabloul din timp. Cei selecționați vor primi ordine cu instrucțiunile necesare.
Beiuș, la 17 Nov. 1936.

Revizor școlar,
Const. Borc

Șeful cancelariei,
M. Mechiu.

Comitetul Școlar Județean din Bihor.

No 5691 | 1936. În conferințele ținute pe centre de plăși în toamna anului 1934 și în mai multe numere din Foaia Școlară, s'au dat instrucțiuni cu referire la repartizarea sesiunilor învățărești între D-nii învățători. Cu toate acestea mai mulți directori de școli nu se conformează acestor instrucțiuni și ordine, din care cauză ne vin o mulțime de jalbe, a căror rezolvire ne răpesc timpul.

Pentru a înceta certurile dintre învățători pe tema sesiunilor învățărești, pentru ultimă oră se pune în vedere tuturor comitetelor școlare, tuturor directorilor de școli și D-ilor învățători pentru stricta conformare, cele a ce urmează :

1. Au dreptul de a folosi din sesiunea învățărească învățătorii și învățătoarele cari n'au pământ propriu mai mult de 20 jug. cadastrale, sau nu au în folosință 20 jug. cad. de pământ.

2. Acei învățători și învățătoare cari au 20 jug. cad. de pământ, fie propriu, fie dotațiune cu soția sau soțul, în arândă sau sub orice altă formă în folosință ca dotațiune cu soțiile respective cu soții), nu au drept de a pretinde nimic din sesiunile învățărești.

În acest caz sesiunile învățărești se repartizează între restul învățătorilor dela școala respectivă

3. Dacă la o școală funcționează învățători soț și soție, la sesiunea învățărească are drept numai învățătorul.

4. Dacă vreun învățător sau învățătoare are mai puțin de 20 jug. cad., i-se va da din sesiunea învățărească în partea ce i-se cuvine ca complectare până la 20 jug. cad. (Exemplu : Un învățător are pământ propriu 17 jug. cad., în arândă, dotațiune sau în orice altă formă în folosință, i-se va da numai 3 jug. cad. chiar și dacă ar avea după anii de serviciu dreptul la mai mult pământ)

5. Sesiunile învățărești se vor împărții între învățători după anii de serviciu. De exemplu : La o școală funcționează 3 învățători cu drepturi la sesiunea învățărească. Unul are 9 ani de serviciu, al doilea 5 ani de serviciu și al treilea 2 ani de serviciu. Totalul anilor de serviciu face 16. Deci suprafața sesiunii învățărești se va împărți la totalul anilor de serviciu, prin ceace s'a aflat cât se cuvine pe un an de serviciu. Suprafața ce se cuvine pe un an de serviciu se înmulții cu numărul anilor de serviciu al fiecăruia în parte, prin ceace s'a constatat partea fiecăruia.

Dacă suprafața de pământ ce i-se cuvine unui învățător, nu corespunde la un număr întreg, se v'a complecta subdiviziunile la $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ sau $\frac{3}{4}$ jugăr.

Dela aceste dispoziții nu se va tolera nici o abatere.

Dacă cutareva director de școală nu se va conforma acestor dispoziții, ci ar urma altă procedură, prin care ar produce nemulțumirea colegilor săi și ni s'ar reclama astfel de abateri, prin ceceace ni s'ar face corespundență superfluă și ni s'ar răpi timpul; vom lua măsurile necesare, ca numitul director să nu mai poată folosi din sesiunea învățătorescă, ci partea ce i-s'ar cuveni, v'a trece în folosul școlii.

Se iau aceste dispozițiuni, pentru a se pune odată capăt certurilor dintre învățători pe tema sesiunilor învățătoresți

No. 5692 | 1936. În diferite rânduri s'a pus în vedere D-lor inv.-dir. ca secretari ai Comitetelor școlare, ca în rapoartele ce ni le trimit, să se referească la numărul ordinului la care răspund.

Iar dacă urgitează un răspuns la un raport anterior, să amintească în raportul de urgitatea răspunsului și numărul raportului anterior.

Fără de cei ce nu se vor conforma se vor aplica sancțiunile cuvenite.

No. 5693 | 1936. În repetate rânduri s'a pus în vedere D-lor inv.-dir. ca secretari ai comitetelor școlare, ca la ordinele ce li se trimit, să ne răspunde la timp. Cu toate acestea foarte mulți ne răspunde cu întârzieri foarte mari, ba unii nu ne răspund nici după 5 - 6 urgități

Pentru ultima oră facem cunoscut tuturor D-l inv.-dir. ca secretari ai comitetelor, că nu vom mai tolera nici o întârziere și față de cei neglijenți se vor aplica cele mai severe sancțiuni.

No. 5694 | 1936. Comitetelor școlare s'au trimis ordonanțe de plată, cari conțin somele ce trebuie decontate, fiind competența Com. școl. jud. în cota ce i-se cuvine, în prețul registrelor școl. Acestea ordonanțe sunt pentru decontarea pe exercițiul expirat și cu toate că s'au trimis cu ordine categorice comitetelor pentru semnare și prevederea lor cu chitanțe din registrele chitanțiere, ele nu-au fost restituite pe motivul, că comitetele au refuzat semnarea lor.

Se pune în vedere D-lor inv.-dir. ca secretari ai Comitetul școlare, că într'un cât ar mei obveni cazul, ca comitetele să se fuzze semnarea acestor ordonanțe și prevedera lor cu chitanțe din registrele chitanțiere, să le semneze D-nii inv.-dir. ca secretari ai

comitetelor și să le prevadă cu chitanțe din chitanțiere semnate de D-nii secretarii.

No. 5695 | 1936. Registrele necesare la începutul anului școlar sau trimis tuturor școlilor. Cu toate acestea ne-a venit la cunoștință, că unile nici până în prezent nu le-au primit.

Acestea cazuri să ni se raporteze pentru a putea face cercetările cuvenite și pentru a trimite altele, ca școala să nu sufere din aceasta cauză.

No. 5696 | 1936 Mai mulți D ni învățători ne reclamă, că au diferite pretențiuni de bani dela Comitetele școlare la cari au servit în anii anteriori.

Se pune în vedere tuturor D-ilor învățători, că nu se va admite, ca să li-se restituie acestea pretențiuni, dacă nu vor dovedi cu procesul-verbal de predarea averii școlii dela care au plecat, că au vreo competență.

Cumpetițele ce le are învățătorul dela școala care pleacă se menționează în procesul-verbal de predarea averii școlii respective, care proces-verbel și i păstrează în original și pentru sine.

Cel ce nu va putea dovedi competențele ce le are cu procesul-verbal de predere, nici să nu ne reclame cazul, deoarece cererile numiților nu vor fi luate în considerare.

No 5706 | 1936 Pentru ultima oră se pune în vedere tuturor comitetelor școlare, că sub nici un motiv nu se admite, ca să ridice direct dela primării nici o sumă de bani pentru susținerea școlilor.

Toate sumele prevăzute în bugetele comunelor se vor vărsa prin percepții Comitetului Școlar Județean, care le va ordonanța comitetelor școlare în proporția vărsărilor.

De orice abatere rămân personal răspunzători D-nii Inv.-dir. ca secretari ai comitetelor, căroră li se va aplica sancțiunile cuvenite, pentru nerespectarea ordinelor și producerea de situații neclare la încasarea sumelor pentru susținerea școlilor.

No. 5707 | 1936 În repețite rânduri unele comitete trimit personal delegați pentru a ridica ordonanțele de sumele cuvenite școlilor, bázându-se pe spusele d-ilor notari, că au vărsat sumele prevăzute pentru susținerea școlilor

Comitetul Școlar Județean nu poate ordonanța nici o sumă de bani nici pentru o școală înainte de a se fi vărsat de primărie.

Pentruca sumele vărsate de primării să se poată ordonanța mai urgent pentru școli, s'au tipărit avize (imprimare) cari au fost

trimise notariatelor, ca odată cu vărsarea ce o face la percepții, să completeze aceste avize și să le certifice cu percepția respectivă.

Avizele se completează cu datele următoare: Comuna care a vărsat, numărul recipsei de vărsare, suma vărsată pentru fiecare școală și data vărsării.

Avizele astfel completate și certificate de percepții, dacă ni-se trimit în ziua vărsării, ordonanțarea se face imediat, astfel că o sumă vărsată pentru susținerea unei școli, ajunge în posesiunea școlii în timp de maximum 4—6 zile dela vărsare.

Fără acestea avize — completate conform celor arătate mai sus — înzădar se vor face deplasări la Com. Școl. Jud., că tot nu li se poate face ordonanțările pe cari le solicită.

No. 5708 | 1936. Pentruca să se poată obține un procent cât mai mare de vărsări a sumelor pentru susținerea școlilor, Comitetul Școlar Județean a cerut dela Casa Școalelor, ca să se aprobe să se dea remiză D-lor primpretori din vărsările ce se vor face din sumele prevăzute atât pentru susținerea școlilor, cât și din sumele prevăzute pentru construcții școlare.

Aceasta remiză v'a servi D-lor primpretori pentru acoperirea speselor ce le au cu deplasările pe la notariate pentru a accelera vărsămintele în favorul școlilor și pentru a avea posibilitatea ca să se ia măsurile convenite pentru vărsare cât mai majorată a cotelor prevăzute pentru susținerea școlilor

În urma cererei Com. Școl. Jud., Casa școalelor cu Nr. 38198 | 1936 a aprobat:

1. Să se dea o remiză de 2% din vărsărilor cari au ajuns cifra de 80 la sută din prevederile bugetare.

2. O remiză de 3% din vărsările cari au ajuns cifra de 90 la sută din prevederile bugetare

3. O remiză de 5% din vărsările cari au ajuns cifra de sută la sută din prevederile bugetare.

Aceasta procedură se va aplica și la sumele prevăzute în bugetele comunelor pentru construcțiile școlare.

Nr. 5709 | 1936. Unele comitete au o atitudine necuviincioasă atât în rapoartele ce le fac cât și în redactarea hotărârilor aduse în ședințele comitetelor.

Sufletul comitetului e Inv.-dir. școlii ca secretar al comitetului.

Așadar și atitudinea nu e a comitetului, ci a secretarului, care redactează raportul și procesele verbale.

Orice atitudine necuviincioasă sau nedemnă, în viitor va fi aspru sancționată.

Nr. 5710 | 1936 A apărut Almanacul Crișanei editat de d-l A. Tripon, care e de o mare valoare pentru județul nostru.

Acest almanah conține toate figurile marcante ale județului, precum și istoricul și trecutul acestui județ.

D-nii colegi cari voiesc să figureze în acest almanah și cari voiesc să-l procure pentru școala ce o conduce să trimită acestui comitet fotografia însoțită de biografia sa și datele de activitatea ce a desfășurat până în prezent.

Prețul Almanahului face suma de lei și se va achita din bugetul școlii de pe exercițiul anului viitor, în care Com. Școl. Jud. se va îngriji să fie luată.

Nr. 5711 | 1936. Pentru acest an școlar s'au înființat centre de lucrări practice pe lângă următoarele școli;

1. Centre de lucrări practice pentru fete la școlile primare de stat din: Beiuș, Totorenii, Ceica, Sâmbăta, Cărândem, Vintere, Beliu, Ueuș, Bătar, Gurbești, Ianoșda, Salonta, Sânicolaul-Român, Cefa, Nojorid, Haieș, Săcădat, Vadul Carol II, Popești, Sârbi și Spinoș Sărad.

2. Centre de lucrări practice pentru băieți la școlile primare de stat din: Beiuș, Vașcău, Ceica, Dobrești, Bratca, Ineu, Oșorheu, Abram, Cișișul de Criș și Oradea Nr. 1.

3. Centre pentru lucrări agricole la școlile primare de stat din: Ateșd, Beiuș, Ceica, Vașcău și Săcuieni

Acestea centre sunt obligați ale frecvența elevii și elevele claselor supraprimare dela școlile din jurul acestor centre.

Pentru lipsa nemotivată dela acestea centre se vor aplica amenzi întocmai ca și pentru lipsa dela cursurile teoretice.

De bunul mers al acestor centre sunt responsabili directorii școlilor respective.

Prezentarea la posturile mai sus arătate ni-se va raporta de urgență.

Deasemenca ni se va raporta orice neglijență sau neajuns în legătură cu acestea centre.

Obligații pentru acestea centre vor fi repartizați pe grupuri și fiecare grup e obligat a frecvența acest centru odată la săptămână, ținându-se 5 ore la zi cu fiecare grup.

Directorii de școli cari nu vor lua măsurile convenite, ca obli-

gații dela școala ce o conduc să frecventeze regulat acestea centre, vor fi aspru sancționați.

Nr. 5037 | 1936. Fundația Culturală Regală „Principele Carol” din Bistrița-Mehedinți, redactează revista „Izvorășul”, revistă de muzică, artă națională”, folklor și teatru sătesc.

E una din cele mai bune reviste și o recomandăm tuturor comitetelor

Nr. 4585 | 1936. D-l Augustin Clonda dir. revistei „Arla și Omul” face un călduros apel tuturor școlilor, ca să aboneze aceasta revistă de artă națională.

Ministerul Instrucțiunii Publice cu Nr. 195543 | 1935 și Serviciul de Învățământ Local cu Nr. 15186 | 1935 a făcut un călduros apel școlilor pentru sprijinirea acestei reviste.

Comitetul Școlar Județean de asemenea recomandă tuturor școlilor și d-lor învățători să dea tot sprijinul lor acestei reviste de mare valoare.

Nr. 2852 | 1936. În urma ord. Nr. 17411 | 1936 a Ministerului Instrucțiunii Publice, recomandăm pentru cumpărare tuturor d-lor învățători și tuturor școlilor cartea d-lui M. Marinescu-Făgăraș, intitulată „Căruța practică a învățătorului pentru confecționarea de material didactic”, însă fără caracter obligatoriu.

Lucrarea a apărut în editura „Joan Lazăr” din Făgăraș și costul unul exemplar face Lei 50

Nr. 1567 | 1936. Potrivit ordinului Nr. 28139 | 1936 al Ministerului Instrucțiunii Publice, vă comunicăm în copie pentru conformare și luare la cunoștință al ordinului mai sus menționat.

Copie

Ministerul Instrucțiunii Publice

Nr. 28139 | 1936

DECIZIUNE:

Noi, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunii Publice.

Având în vedere lipsa de mijloace atât din partea statului, a județelor, comunelor și comitetelor școlare la procurarea fondurilor necesare pentru construirea localurilor de școli;

Având în vedere, că părinți ai elevilor amendați pentru lipsură nemotivate dela școli nu pot răspunde bănește la plata amenzilor școlare, din cauza relei stări economice, în care se găsește.

D e c i d e m :

Art. I. Amenzile școlare aplicate părinților elevilor dela șco-

lile primare, care nu pot fi plătite în bani, se vor presta în natură prin lucrări manuale sau transporturi de materiale la clădirea nouilor construcții școlare din comunele respective sau învecinate.

Art. II. și ultimul, d-nul director al învățământului primar și normal primar, va aduce la îndeplinire dispozițiunile prezentei decizii.

Dată astăzi la 15 Feb uarie 1936.

Ministru :

(ss) Dr. C. Angelescu

Nr. 5191 | 1936. Pentru luarea la cunoștință și pentru stricta conformare se comunică tuturor comitetelor școlare precum urmează în copie.

Copie :

Ministerul Instrucțiunii, al Cultelor și Artelor.

Nr. 36.075 din Octomvrie 1936

Domnule Președinte,

1. Din informațiile culese de acest Departament, constatându-se :
— că, unele comitete școlare, plasează atât fondurile de rulment, cât și excedentul bugetar al școlilor administrate, la diferite instituțiuni bancare ;

— că, altel-, în aceste fonduri de rulment și excedente bugetare în casa de fier a școalei ;

— că, în fine, unele școli, depun aceleași fonduri de rulment și excedente bugetare, în conturi personale, la diferite instituțiuni bancare ;

Vă reamintim dispozițiile art 217 din legea pentru organizarea și funcționarea Ministerului Instrucțiunii, al Cultelor și Artelor :

Art. 217. — „Fondurile Comitetelor școlare sunt cele prevăzute în prezenta lege și în legea specială de organizare a lor ; oricare ar fi însă originea acestor fonduri, ele se consideră bani publici și nu se pot mânui decât cu observarea strictă a legii contabilității Statului și pe baza unui buget aprobat de Casa Școalelor. Rectificări de bugete și deschideri de credite în cursul anului, nu se pot face decât cu aprobarea Ministerului sau a Directorului General al Casei Școalelor.

Fondurile Comitetelor școlare se depun numai la Casa de Depuneri și Consemnațiuni și nu pot fi întrebuințate pentru plăți de salariu de niciun fel, afară de plata casierului și contabilului.

Comitele școlare pot plăti și alți personal din fondurile provenite în afară de veniturile Comitetelor prevăzute la art. 186.

Aceste aprobări sunt supuse aprobării Ministerului, odată cu aprobarea bugetului.

2. — Deci, potrivit dispozițiilor acestui articol :

— Fondurile Comitetelor școlare se depun numai la Casa de Depuneri și Consemnațiuni. Depunerile unor asemenea fonduri la alte instituțiuni bancare, sau chiar la instituțiuni garantate de Stat, sunt contra legii de organizare a Ministerului Instrucțiunii Publice și atrag responsabilitatea, atât disciplinară, cât și pecuniară, a celor ce fac atari depuneri ;

— Fondurile Comitetelor școlare, oricare ar fi originea lor, sunt considerate ca bani publici și, în consecință, nu pot fi consemnate în conturi personale, ci nu numai pe numele Comitetelor școlare.

3. — Față de aceste dispozițiuni categorice ale legii de organizare a Ministerului Instrucțiunii Publice, vă rugăm să binevoiți a lua următoarele măsuri :

a) să consemnați la Casa de Depuneri și Consemnațiuni, prin intermediul Administrației de Incasări și Plăți din județul Dv., toate fondurile disponibile ale Comitetului școlar condus de Dv. ;

b) să cereți — în cazul când aceste fonduri au fost consemnate în conturi personale, — deconsemnarea recipiselor de depuneri și reconsemnarea sumelor pe numele Comitetului școlar ;

c) să cereți — atunci când aveți de făcut plăți legal aprobate din fondurile Comitetului școlar — restituirea, pe baza unei cereri semnată de reprezentanții legali ai Comitetului școlar.

4 — Scopurile urmărite de legiuitor, când a fixat aceste norme pentru consemnarea fondurilor Comitetelor școlare, sunt următoarele :

a) să dea cea mai mare siguranță acestor fonduri ;

b) să asigure o fructificare acestor fonduri,

Casa de Depuneri și Consemnațiuni servește o dobândă de 2% depunerilor ce i se fac. Dacă acest procent este mai scăzut decât al altor instituțiuni bancare, în schimb însă aveți siguranța completă a depunerilor făcute și veți fi scutiți de surprizele și neplăcerile încercate de cei ce au făcut depuneri la instituțiile care serveau urcate procente de dobândă, dar care în momente de criză au încetat orice plată ;

c) în fine, întru cât Casa de Depuneri și Consemnațiuni

acordă împrumuturi Comitetelor școlare care a angajat construcțiuni de școli, legiuitorul a urmărit un sprijin mutual al Comitetelor școlare prin intermediul Casei de Depuneri și Consemnațiuni.

Dacă toate fondurile Comitetelor școlare sunt consemnate la Casa de Depuneri și Consemnațiuni, posibilitățile de finanțare ale Casei cresc și astfel Comitetele școlare, în lipsă momentană de fonduri pentru terminarea construcțiilor începute, se pot adresa Casei, pentru împrumuturi, numai pe baza taxelor de construcție, regulat prevăzute în bugetul Comitetului școlar și cu garanția Casei Școalelor, conform art. 212 din legea pentru organizarea și funcționarea Ministerului Instrucțiunii Publice.

5. — Aducându-vă aceste dispozițiuni la cunoștință, acum la începutul anului școlar, adică în momentul când încasările fondurilor Comitetelor școlare sunt maxime, vă rugăm să binevoiți a lua măsuri ca toate excedentele de casă, pe care le constatați zilnic, să fie consemnate la Casa de Depuneri și Consemnațiuni, prin intermediul Administrației Financiare din județul Dv.

6. — Veți binevoi a confirma imediat primirea acestui ordin, atât Ministerului (Administrația Casei Școalelor), cât și Casei de Depuneri și Consemnațiuni, al cărei Director General, D-I Profesor Ion Banciu, vă stă la dispoziție pentru orice lămuriri, inclusiv acelea necesare pentru eventuale solicitări de împrumuturi.

Ministru : A. Im. Casei Șc și a Cult. Poporului :
Dr. Angelescu Șt. Șoimescu

Copie :

Ministerul Instrucțiunii, al Cultelor și Arteior

Nr. 15.108 din 9 Aprilie 1936.

Domnule Director,

Deoarece, în conformitate cu prevederile art. 217 din legea pentru organizarea și funcționarea Ministerului Instrucțiunii Publice și al Cultelor, atât fondurile de rulment, cât și excedentele bugetare ale școlii administrate prin comitetul școlar, trebuiesc consemnate numai la Casa de Depuneri și Consemnațiuni, avem onoare a vă ruga ca, atât pentru a pune la adăpost de orice riscuri fondurile administrate de comitetul Dv. școlar, cât și pentru a putea avea, la un moment dat, trezoreria necesară înfăptuirilor de construcție și înzestrare imediată, să binevoiți a interveni pe lângă comitetul Dv. școlar, spre a se conforma întocmai și de urgență articolului de lege, mai sus citat.

O asemenea măsură, pe lângă satisfacerea legii invocate, vă dă minunatul prilej de a putea găsi imediat la Casa de Depuneri și Consemnațiuni întreg „creditul necesar” pentru înfăptuirea construcțiilor școlare ce vă mai sunt necesare, numai pe baza taxelor de construcție, regulat prevăzute în bugetul Comitetului școlar și numai cu garanția Casei Școalelor conform art. 212 din legea pentru organizarea și funcționarea Ministerului Instrucțiunii Publice :

Aducându-vă aceasta la cunoștință, acum când suntem în ajunul sezonului de construit și când mijloacele Statului pentru astfel de scopuri, sunt din ce în ce mai reduse, nu ne îndoiim că le veți da toată atențiunea și că, după ce le veți aduce la cunoștința comitetului școlar, imediat veți intra în legătură cu d-l profesor I. Banciu, Directorul g-ral al Casei de Depuneri și Consemnațiuni, care pentru punerea lor în aplicare, vă stă la dispozițiune cu orice informațiuni!

Măsurile pe care Comitetul școlar le va lua, veți binevoi a ni le aduce și nouă la cunoștință, în termen de cel mult 15 zile dela primirea acestei adrese.

Minist. Instr. Publice

Adm. Casei Școalelor:

Dr. Angelescu Central University Library Indescifrabil

Administrația Financiară de Incasări și Plăți a județului Bihor

Nr. 14693 din 9 Septembrie 1936.

Cătră Revizoratul Școlar Oradea,

Avem onoare a Vă aduce la cunoștință că Casa de Depuneri și Consemnațiuni prin ordinul Nr. 50193 | 1936 repetat cu ordinul Nr. 86772 | 1936. dispune ca în conformitate cu prevederile art. 217 din legea pentru organizarea și funcționarea Min. Instrucțiunii Publice, atât fondurile de rulment, cât și excedentele bugetare ale Școlii, administrată prin Comitetul Școlar, trebuiesc consemnate numai la Casa de Depuneri, și consemnațiuni de pe lângă această Administrație financiară.

În consecință, vă rugăm a aduce la cunoștință tuturor comitetelor Școlare de sub ordine, punându-le în vedere executarea întocmai a dispozițiilor date de Min. Instrucțiunilor și comunicate D-v cu 15108 din 9 Aprilie 1936.

Administrator financiar :

Indescifrabil

Șeful secției :

Indescifrabil

Nr. 4881 | 1936. În urma adresei Nr. 210 | 1936 a Societății „Cultul Eroilor” se comunică precum urmează în copie :

Societatea „Cultul Eroilor” Comitetul Central

Nr. 210 | 1936.

Domnule Președinte,

Societatea „Cultul Eroilor” a editat o lucrare „Lecturi-Pagini din Trecut”, cu subiecte referitoare la trecutul nostru istoric militar, în deosebi la războiul 1916—1919, fapte și figuri eroice, comemorări, scene din război, poezii eroice, etc.

Printre autori figurează M. S. Regele Carol II d-nul N. Iorga, Nichifor Crainic, Al. Cazaban, Jean Bart, Mircea Dem. Rădulescu, St. O. Iosif, etc., etc.

Volumul este foarte folositor școalelor de toate treptele. Citirea subiectelor impresionează adânc și înalță sufletele. Este o lucrare de educație națională indispensabilă astăzi când tineretul nostru este asaltat cu diferite scrieri menite să i destrame sufletul.

Cu onoare, vă rugăm, Domnule Președinte, să binevoiți a aduce la cunoștința comitetelor școlare rurale din județul Dvs. lucrarea „Lecturi-Pagini din Trecut”, stăruind pentru cumpărarea unui număr de exemplare, acum la începerea noului an școlar, pentru bibliotecile școlare și populare respective etc.

Costul unui exemplar este de 40 (patruzeci) lei.

Sumele ce se încasează din vânzarea acestei lucrări, se întrebuințează exclusiv la îngrijirea cimitirelor de război și la comemorarea ostașilor căzuți de câmpurile de luptă.

În vederea reducerii cheltuielilor postale de expediție cari sunt foarte mari, dorim și vă rugăm a dispune ca răspunsurile comitetelor rurale să fie trimise Dvs., pentru ca expedierea exemplarelor comandate să o putem face în bloc, pe județe.

Fiind dat înaltul scop urmărit de Societatea „Cultul Eroilor”, suntem încredințați, Domnule Președinte, că veți binevoi a ne acorda tot sprijinul Dvs., pentru care Comitetul Central vă exprimă anticipat cele mai vii mulțumiri.

Director general :

General. N. Negrenu

Director :

Colonel Makarovitsch Radu

Nr. 3494 | 1936 D-1 Inspector școlar N. Leteș a inventat un

vas sistem de beut apă, care e foarte igienic și practic. Cere-rea D-sale vi-o comunicăm precum urmează în copie:

Domnule Președinte,

Am onoare a vă oferi pentru școlile din județ aparatul des-cris mai jos, care n'ar trebui să lipsească din nici-o școală.

Descriere

Instalațiunea a cărei figură se vede în anexă servește apro-vizionării cu apă de băut, cu respectarea tuturor cerințelor igie-nica, fiindcă acolo unde beau mai mulți — școli, căzărmi, spitale, ateliere stațiuni C. F. R. care n'au instalații de apeduct previne nfeecția din gură în gură

Vederea
aparatului

Manipularea
aparatului

Intrebuintarea
aparatului

Această instalație brevetată de On. Minister al Industriei și Comerțului cu Nr. 23772 (1936, (vezi M. Of. Nr. 105 pag. 3348, văzuta și aflată bună de Comisiunea de igienă a Ministerului Sănătății cu Nr. 95028 din 9 Decembrie 1935) este construită din material solid — rezervorul din tablă țincată capacitatea de 20 l. conductul din țavă de fier țincată, cu orificiul și inelul de pro-

tecție cromate sau nichelate — și exteriorul vopsit roșu, sau alb emailat foarte estetic.

Instalată pe perete apa țigănește, prin apăsarea unui buton în gura celui ce bea — fără să atingă nimic cu gura, iar după în-
trebuințarea se închide automat. Apa uzată se scurge într'un vas
simplu, care se golește când e nevoie.

Toată instalația aceasta la o comandă de :

1—50	ex.	costă	numai	1000	Lei	plus	100	Lei	ambalj	și	transp.
50—200	"	"	"	950	"	"	100	"	"	"	"
200—1000	"	"	"	900	"	"	100	"	"	"	"

de fiecare exemplar.

Mercurea-Ciuc, la 24 Martie 1936.

Inspector Școlar:
(ss) *N. Lăteș*

Recomandăm tuturor Comitetelor școlare cumpărarea acestui
vas practic.